

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»**

**Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»**

*Специфіка перекладу текстів англomовного
офіційно-ділового дискурсу*

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ____ к. філол. н., проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПРмз-92
Шемет Тетяна Михайлівна

Науковий керівник:
к. філол. наук, доц.
Щигло Лариса Володимирівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	6
ТЕОРЕТИНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТУДЮВАННЯ АНГЛОМОВНОГО ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ.....	6
1.1 Дискурс як лінгвістичне поняття.....	6
1.2 Англomовний офіційно-діловий дискурс.....	10
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2	17
ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ОСОБЛИВИЙ ТИП ПРОФЕСІЙНО-ЗОРІЄНТОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	17
2.1 Еквівалентність в офіційно-діловому перекладі.....	17
2.2 Специфіка офіційно-ділового перекладу.....	23
Висновки до розділу 2.....	39
РОЗДІЛ 3	40
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	40
3.1. Етапи навчання письмового перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу.....	40
3.2. Практичні вправи для навчання письмового перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу.....	44
Висновки до розділу 3.....	63
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	72
SUMMARY.....	73

ВСТУП

Бурхливі зміни в політичних і економічних міжнародних відносинах останніх десятиліть зумовлюють актуальність проблем офіційно-ділового перекладу, а також сприяють розробленню інноваційних стратегій перекладу текстів офіційно-ділового спрямування.

Офіційно-ділова комунікація спирається на спеціалізований лексикон, що охоплює широкий спектр офіційно-ділової сфери діяльності. До того ж варто враховувати наявні відмінності в нормативних стандартах держав, особливості текстів англійського та українського офіційно-ділового дискурсу під час перекладу офіційно-ділової документації. У процесі перекладу офіційно-ділових паперів з однієї мови на іншу, перекладач нашо́вхується на проблему адекватного відтворення змісту тексту оригіналу, що зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Об'єктом дослідження виступають тексти сучасного англомовного офіційно-ділового дискурсу.

Предметом вивчення є переклад текстів сучасного англомовного офіційно-ділового дискурсу відповідно до їх комунікативно-прагматичних інтенцій.

Мета магістерської роботи – висвітлити специфіку перекладу текстів сучасного англомовного офіційно-ділового дискурсу, а також розробити комплекс вправ задля навчання письмового перекладу у сфері ділового листування.

Досягненню поставленої мети сприяє вирішення таких **завдань**:

- схарактеризувати сутність концепту «дискурс» в сучасній мовознавчій науці;
- з'ясувати особливості сучасного англомовного офіційно-ділового дискурсу;

- виокремити перекладацькі труднощі текстів сучасного англомовного офіційно-ділового дискурсу;
- розробити систему вправ задля навчання письмового перекладу текстів сучасного англомовного офіційно-ділового дискурсу;
- окреслити подальші перспективи вивчення специфіки перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу в англійській мові.

Матеріали та методи дослідження. Теоретичним та методологічним фундаментом дослідження є праці як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, за такими векторами:

Теорії комунікації та теорії міжкультурної комунікації: Т.А. ван Дейк, В.І. Карасик, С.Г. Тер-Мінасова, І.О. Стернін, Дж. М. Лэйхіфф, F. Bargiela-Chiappini та багато інших.

Теорія офіційно-ділової комунікації та переклад: В.О. Маркова, Трубнікова Ю.В., Т.В. Чернишова, А.О. Стеблецьова, Исмагілова, А.Б. Шевіна, Лукманова Р.Р., Ю.А. Черноусова, Л.В. Ступникова та інші.

Перекладознавство: Л.С. Бархударов, В.М. Комісаров, Р.К. Міньяр-Белоручев, Toury G., Whitmell C. та інші.

Прагматичної лінгвістики: О.В. Падучева, С.П. Кушнерук, J. Austin, J. Searle, P. Brown, S. Levinson та інші.

Емпіричним матеріалом дослідження слугували оригінальні тексти офіційно-ділового спрямування відповідно до комунікативної ситуації (77 537 друкованих знаків).

Базовими методами дослідження, що були застосовані у ході дослідження стали: метод суцільної вибірки, описово-аналітичний метод, контекстуальний метод, контрастивний метод, комунікативно-прагматичний метод.

Теоретичне значення магістерської роботи полягає в уточненні терміну офіційно-діловий дискурс, а також узагальненні способів та прийомів перекладу англомовних текстів офіційно-ділового спрямування відповідно до комунікативної ситуації.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути корисними задля написання курсових, дипломних робіт з проблематики офіційно-ділового перекладу, а також використовуватися у процесі навчання майбутніх фахівців-філологів англійськомовному галузевому перекладу.

Публікації. Основні положення і результати магістерської роботи висвітлено в 1 тезах доповіді «Офіційно-діловий дискурс як особливий тип англійськомовної інституційної комунікації» [43] та на засіданнях наукового гуртка «Міждисциплінарні студії мовного простору» (науковий керівник: к.філол.н., доцент Щигло Л.В.).

Структура магістерської роботи визначається метою та завданнями, що вирішуються задля досягнення наукового результату. Магістерська робота загальним обсягом **78** сторінок вміщує вступ, три розділи з висновками до кожного із них, загальних висновків, список використаних джерел, список довідкових джерел та список ілюстративного матеріалу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТУДІЮВАННЯ АНГЛОМОВНОГО ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ

1.1 Дискурс як лінгвістичне поняття

В епоху глобалізації простір масових комунікацій розширює свої межі, з'являються нові типи дискурсу, до того ж інтенсивний розвиток дискурс-досліджень активізується науковою діяльністю у сфері мультидисциплінарного студіювання дискурсу [4].

Потрактування поняття «дискурс» до сьогодні залишається неоднозначним, оскільки є репрезентантом цілої низки наукових дисциплін, таких як лінгвістика, літературознавство, антропологія, етнографія, соціологія, соціолінгвістика, філософія, психолінгвістика тощо. Утім, варто зазначити, що завдяки доробкам вчених різних сфер, теорія дискурсу набуває статусу самостійної міждисциплінарної дисципліни – дискурсології, що відображає загальну тенденцію до інтеграції в розвитку сучасної науки [3, 7, 14, 21, 29, 51].

Поняття «дискурс» вперше знайшло своє застосування в науці про мову, де вчений Е. Бенвеніст лексемі «discours», що у французькій лінгвістиці позначало мовлення взагалі, надав термінологічного значення з позначенням індивідуального мовлення, тобто мовлення мовця [15, с. 139].

Як відомо, теорія дискурсу виникла на теорії лінгвістики тексту, утім, вона послідовно виопрацювала свій власний предмет дослідження, диференціювала поняття «текст» і «дискурс» з позицій форм реалізації мови, відносної довжини синтагматичного ланцюга, формально-змістовних параметрів в тексті зв'язного мовлення [4].

Варто зазначити, що становлення і виникнення теорії дискурсу стало якісним зрушенням в лінгвістичній науці, що спричинило появу складної проблеми – проблеми лінгвістичного аналізу дискурсу.

У контексті сучасного наукового підходу дискурс розглядається як найвагоміша форма повсякденної життєвої практики людини і розглядається як складне комунікативне явище, що включає, окрім тексту, і екстралінгвістичні чинники (знання про світ, думки, установки, цілі адресата) з метою цілкового розуміння тексту.

Вчені описують поняття дискурс за різними онтологічними властивостями. Зокрема, Ю. С. Степанов дискурс висвітлює як відтворення мовної та соціокультурної дійсності і обґрунтовує таке розуміння тим, що дискурс є особливим способом застосування мови задля вираження ментальності, що відбивається в особливій граматиці і правилах лексики і, як результат формує особливий «ментальний світ» [30, с. 38–39].

Ще однією онтологічною властивістю дискурсу є його соціальний статус. Ситуативне потрактування дискурсу висвітлюється у «Великому енциклопедичному словнику. Мовознавство», де дискурс – це «зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та ін. чинниками; текст, що розглядається у подієвому аспекті. Це мовлення, розглянуте як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмах свідомості (когнітивних процесах). Дискурс – мовлення, «занурене в життя» [51, с. 136–137].

Варто зазначити, що у концепції М. Фуко: дискурс – це одночасно і процес, і результат у вигляді сформованих способів, правил задля логічного обговорення чого-небудь (розмови) [34, с. 72].

У контексті соціолінгвістики, як слушно зауважує В. І. Карасик, дискурс – це спілкування людей, що розглядається з позицій їх приналежності до тієї чи іншої соціальної групи або стосовно тієї чи іншої типової мовленнєвої ситуації, приміром, ділове спілкування [17, с. 233–234]. До того ж за В. І. Карасиком з огляду на сучасний соціум виокремлюється:

- політичний,
- адміністративний,
- юридичний,

- військовий,
- педагогічний,
- релігійний,
- містичний,
- медичний,
- діловий,
- рекламний,
- спортивний,
- науковий,
- сценічний
- масово-інформаційний різновиди інституційного дискурсу.

Потракткування дискурсу як комунікативної події спирається на його бачення як комунікативного події в концепції Т. А. ван Дейка, який пише «... дискурс, в широкому сенсі слова, є складною єдністю мовної форми, значення і дії, що могло б бути якомога краще схарактеризовано за допомогою поняття комунікативної події або комунікативного акту» [14, с. 121–122]. Т. А. ван Дейк уводить в науковий обіг поняття прагматичного контексту, врахування умов якого сприяє коректному інтерпретуванню дискурсної інформації, де «поняття прагматичного контексту є теоретичною і когнітивною абстракцією різноманітних фізико-біологічних та інших ситуацій» [14, с. 19]. До того ж схема такого прагматичного потракткування репрезентує так званий висхідний контекст комунікації, тобто ситуацію, що потім у процесі здійсненні мовленнєвого акту, безсумнівно, змінюється [14, с. 21], оскільки до висхідного тексту відносяться не лише події, що трапилися безпосередньо перед мовленнєвим актом, утім, імовірно, і інформація, що акумульована в відношенні більш «ранніх» станів і подій [14, с. 21].

Звідси, за Т. А. ван Дейком, дискурс – складне комунікативне явище, що включає поряд з текстом екстралінгвальні чинники, що здійснюють вплив на його формування і сприйняття [14].

Варто підкреслити, що з урахуванням підходу до потрактування поняття дискурс Т. А. ван Дейком в межах сучасної науки сформувалася комунікативно-функціональна парадигма до дослідження дискурсу. Приміром, Д. Мікейл Шиффрін визначає дискурс як «інгерентно контекстуалізовані висловлювання» – одиниці усного або писемного мовлення [48, с. 41].

Слушною є також думка Ю. М. Караулова і В. В. Петрова, які з позицій комунікативно-орієнтованого підходу до вивчення дискурсу детермінують зазначений феномен таким чином: «дискурс – це складне комунікативне явище, що включає, окрім тексту, ще й екстралінгвістичні чинники (знання про світ, думки, установки, цілі адресата), що необхідні для розуміння тексту» [18, с. 8].

Дискурс, за О. Е. Кибрик, «комунікативна ситуація, що включає свідомість комунікантів і створюється в процесі спілкування текст» [цит. за 21, с. 200: [4, с. 78].

Це визначення корелює з розумінням дискурсу в сучасній психології, де дискурс визначають як соціальну діяльність в умовах реального світу (D. Edwards, J. Potter, M. Wetherell), і з його трактуванням як підкреслено інтерактивного способу мовленнєвої взаємодії [4, там само].

У контексті нашого дослідження, ми спираємося на потрактування дискурсу з позицій вивчення різних підстав для виділення різновидів дискурсу. Зокрема, Е. І. Шейгал концепцію дискурсу презентує у річищі уточнених дихотомій дискурсу і тексту і детально аналізує один із різновидів дискурсу – інституційний дискурс (зокрема, політичний дискурс як його реалізацію), «що застосовує відповідну систему професійно зорієнтованих знаків, або, іншими словами, відповідну власну підмову (спеціальну лексику), фразеологію і пареміологію» [37, с. 14].

Отже, дискурс – це зв'язний текст, що уявляється нам як граматично і семантично об'єднана послідовність речень-висловлювань, в усній або письмовій, монологічній або діалогічній формі з фокусуванням на слухача/читача / спостерігача задля репрезентації цілісної комунікативно-мовленнєвої

ситуації з урахуванням як позалінгвальних чинників усіх її учасників [8, с. 26–27].

1.2 Англомовний офіційно-діловий дискурс

Реалії сьогодення засвідчують, що тексти офіційно-ділового дискурсу є однією із найбільш актуальних форм писемної комунікації, оскільки функціонування сучасних фірм, підприємств, адміністративних структур тощо широко пов'язується із офіційно-діловою писемною комунікацією.

Аналіз наукових доробок вчених-лінгвістів, що здійснюються у царині офіційно-ділового дискурсу, дозволяє говорити про те, що останній є різновидом інституційного дискурсу (В.І. Карасик, Т.О. Ширяєва, Bargiela-Chiappini F. та інші. Варто зазначити, що лінгвісти під діловим дискурсом розуміють «мовленнєво-розумову діяльність, що детермінована бізнес-спільнотою та актуалізована певним регламентованим типом тексту» [39, с. 106].

У зарубіжному мовознавстві аналіз офіційно-ділового дискурсу базується на дослідженні усного та писемного мовлення в межах комерційних організацій з урахуванням виявлення специфіки взаємовідношень лінгвальних та екстралінгвальних комунікативних чинників [Bargiela-Chiappini F., с. 17]. В нашому розумінні офіційно-діловий дискурс є особливим типом інституційної комунікації, що вміщує континуум писемних текстів офіційно-ділового стилю зі специфічно стандартизованою структурою та конкретним континуумом засобів мови, а також урахуванням позалінгвальних чинників.

Одним з векторів сучасної науки про мову є дослідження такої предметної сфери, що, до речі, динамічно розвивається, як «Ділове листування і ділова документація» загалом, до того ж у сфері комерційної діяльності зокрема. Проблемним питанням зазначеної сфери є виявлення системної організації її термінології на підставі аналізу структурних і семантичних характеристик. Зацікавленість цим питанням зумовлюється загальнонауковою

тенденцією розгляду реальних об'єктів як системних конструктів. Фокусування лінгвістичних досліджень на термінології предметної області «Ділове листування і ділова документація» спричиняється таким екстралінгвальним чинником, як стрімке зростання зовнішньо-торговельних операцій, що пов'язується із укладенням договорів і контрактів, найчастіше, англійською мовою [45]. Варто підкреслити, що системність в тих або інших терміносистемах виявляється по-різному, зазвичай, з урахуванням історії конкретної наукової області, специфіки формування її понять і системи термінів. Зокрема, комерційна діяльність є – багатовимірною, утім, чітко термінологічно взаємозв'язаною [25].

Варто додати, що коли йдеться про комерційну діяльність, під якою завжди розуміється отримання прибутку, зазвичай враховується торгівля, процеси купівлі-продажу, обміну, специфічна система розрахунків, укладення угод і операцій. Нові економічні відносини між країнами сприяють появи численних комерційних структур різних організаційно-правових типів, закритих і відкритих акціонерних товариств, банків, будівельних організацій тощо, значна частина яких співпрацює із зарубіжними партнерами, з питань експорту-імпорту сировини і продукції (товарів). До того ж, останнім часом суттєво змінилися форми обміну інформацією, з'явився електронний документ, можливості застосування електронної пошти. Утім, ці нововведення не змінили загальних вимог до обміну інформацією: як і раніше вона потребує об'єктивності, достовірності, своєчасності, точності і документної нормативності. Спектр ділового листування в умовах ринку досить широкий. Не існує малозначущих і другорядних листів, оскільки будь-який із них несе не лише функціональне, але і матеріальне навантаження з урахуванням динаміки стосунків між суб'єктами комерційних ринкових відношень. Звісно, що ділові листи можуть відрізнятися один від одного розмірами, змістом, метою, формою викладу, оскільки будь-який тип бізнес-комунікації має свою специфіку, характерні звороти, вирази, лексичні одиниці [25].

Зокрема, мова претензійного листа (Claim Letter) багато в чому відрізняється від термінології листа-запиту (Inquiry) або супровідного листа (Transmittal Letter). Комерційна кореспонденція (Sales Letter) за стилем викладу відрізняється від листування у фінансовій сфері (Credit and Collection Letters). На сьогодні вже накопичено значний за обсягом перелік термінів, формул, визначень, мовних зворотів, що характеризують стандартні ділові ситуації, до того ж перевірені багаторічною практикою і широко застовуються. Утім, варто додати, що загалом листування не обмежується лише обміном кліше-штампами і стандартними фразами. Бізнес-комунікація потребує творчих роздумів, логічного підходу до тексту і оформлення. Зміст листа залежить від багатьох чинників і визначається кінцевою метою документу. Вагомим є не бізнес-листування як таке, а системна організація договору купівлі-продажу, його специфіка, оскільки «Ділове листування і ділова документація» як предметна сфера є досить складною та охоплює значну кількість об'єктів і, звідси, недоступна копіюванню в якості лінгвістичного автомата, потрібно побудувати модель, що здатна унаочнити і конструктивно відобразити основні її компоненти [25].

Як результат систематизації такої предметної сфери, як «Ділове листування» (Commercial Letters), уможлиблюється виокремити в ньому дві складові, а саме Internal & External Commercial Letters (Correspondence), тобто внутрішнє і зовнішнє комерційне листування. До того ж, у свою чергу, будь-який із цих типів можна підрозділити на декілька підпорядкованих, тобто видових для нього. Приміром, такий сегмент як Internal Correspondence може вміщувати такі мікротипи: Warrant & Circular Letter (Direct mail) – type of commercial letter, addressed to staff & concerned only current company business, schedule & ctr [46]. Підтип External Commercial Letters має у своєму складі такі мікротипи Sample of Inquiry, Sample of Offer, Sample of Order, Claim Letter, Transmittal Letter, Cover Letter, де термінологія об'єднується за загальним значенням Letter. До того ж будь-який із цих мікротипів також можна розглядати як терміносистему із загальною семою Offer, що є видовим

поняттям по відношенню до терміну External commercial Letters і родовим по відношенню до термінів Firm (Binding) Offer і Offer without engagement. Термін Order є видовим по відношенню до поняття External Commercial Letters і родовим по відношенню до дев'яти термінів: Trial Order, Firm Order, Standing Order, Initial Order, Follow - up Order, Merchandise on call, Advance Order, Bulk Order, Repeat Order. For example, Merchandise on call – type of order, when the customer places one order for a quantity of goods which he has delivered in parts as & when he needs them.

Систематизація такого сегменту предметної області «Ділове листування і ділова документація», як «Комерційна документація» і зокрема «Договір купівлі-продажу» (Sales Contract), також дозволяє виділити такі видові складові, а саме Internal & External Sales Contract [35]. Інтерес викликає і терміносистемна організація договору купівлі-продажу, що притаманна як для внутрішньої (Domestic Trade), так і для зовнішньої торгівлі (Foreign Trade). Зазначимо, що вони різняться своєю термінологією. Зокрема, Domestic Trade – це терміни, що відносяться до умов оплати (Terms of payment for domestic trade), де вирішується питання щодо умов оплати, продавець і покупець повинні прийти до угоди у таких аспектах: коли платити; як платити; скільки платити, чи є можливість отримання знижки. Що стосується знижок, то існують їх такі різновиди: bulk (quantity) discount (оптова знижка), early payment (prepayment) discount (знижка за передоплату), cash discount (знижка при оплаті готівкою). Терміноодиниці Terms of Payment for Domestic Trade складаються з шести елементів і є родовими по відношенню до шести термінів: CWO (Cash with Order) (оплата при замовленні); COD (Cash on Delivery) (оплата при постачанні, по факту); Payment on Invoice (оплата при отриманні рахунку); Open-account terms (умови відкритого рахунку); Leasing [оренда]; H. P. (Hire Purchase) (купівля на виплат) [45; 46].

Утім, найбільш різноманітною і насиченою є термінологічна система договору купівлі-продажу зовнішньої торгівлі (foreign trade sales contract). Ця система складається з трьох понять і є родовою по відношенню до них: terms of

payment, terms of delivery, export - import documents. Термін Terms of payment вміщує три компоненти, що є видовим по відношенню до поняття External Sales Contract і родовим щодо термінів: Cash against documents (CAD) (оплата при отриманні документів); Documents against acceptance (D/A) (документи по прийняттю; передача права власності після отримання чека до оплати); Letter of Credit (акредитив): revocable (відкличний), irrevocable (безвідкличний), confirmed (підтверджений) [65]. Термін Export - import documents складається з чотирьох елементів, є видовим поняттям по відношенню до External Sales Contract і родовим до термінів: The ocean bill of lading (накладна для морських перевезень), Received B/L (на перевірений, але не занурений вантаж), On - board B/L (на вантаж, прийнятий на борт судна), Straight B/L (іменна), Order B/L (ордерна), Through B/L (наскрізна), Container B/L (на провезення товарів в контейнері), Groupage B/L (збірна), House B/L (внутрішня); Air waybill (авіавантажна накладна); Invoice (рахунок-фактура): Commercial (торговий), Proforma (попередній), Customs (митна накладна), Consular (консульський інвойс); Certificate of origin (сертифікат походження) [35].

Як зазначає Т.В. Некрасова, найскладнішою, до того ж найцікавішою є терміносистема такого сегменту як Foreign Trade Sales Contract, як Умови постачання. Вона підкреслює, що на відміну від класифікації цих термінів, прийнятої в Incoterms 2000, що базується на систематизації термінів цієї групи за початковими буквами їх аббревіатури, варто урахувати і вид транспорту, що використовується під час перевезень. Приміром, термін Terms of Delivery є видовим по відношенню до поняття External Sales Contract і родовим до 13 понять: Ex Works (EXW) (франко завод); Terms for shipping (терміни, призначені для вживання відносно морських перевезень): FAS [Free Alongside Ship] (франко уздовж борту судна), FOB [Free on Board] (франко борт судна), CFR [Cost and Freight] (вартість і фрахт), CIF [Cost Insurance and Freight] (вартість, страхування і фрахт), DES [Delivered ex Ship] (доставка на борт корабля), DEQ [Delivered ex Quay] (доставка до причалу); Terms for multimodal transport (терміни, призначені для вживання відносно перевезень різними

видами транспорту) : FCA [Free Carrier] (вільний перевізник), CPT [Carriage Paid To + name] (перевезення сплачене) CIP [Carriage and Insurance Paid To + name] (перевезення і страхівка сплачені); Term covering payment to duty (терміни, призначені для вживання відносно перевезень, що включають статтю Мито) : DAF [Delivered at Frontier (доставка до межі), DDP [Delivered Duty Paid] (сплачена доставка і мито), DDU [Delivered Duty Unpaid] (сплачена доставка без мита) [25].

Отже, як засвідчують результати дослідження складання і переклад документу іноземною мовою вимагає, першочергово, підбору найбільш точного терміну. До того ж будь-який термін є не лише компонентом терміносистеми зі значним функціональним навантаженням, але й репрезентантом динаміки відносин суб'єктів ринку. Систематизація термінів у бізнес-комунікаціях сприяє формуванню раціональності і логічності структури тексту, що, у свою чергу, прискорює, спрощує та сприяє ефективності співпраці у сфері комерційних відносин.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Сьогодні все частіше привертає увагу дослідників специфіка перекладу офіційно-ділових текстів. Англомовному писемному офіційно-діловому дискурсу, окрім культурно-специфічних характеристик, що зумовлюються чинним законодавством, багатовіковою історичною традицією, культурними нормами комунікації, висувається низка загальних характеристик завдяки превалюванню англосаксонської правової системи та уніфікації писемних текстів міжнародними інституціями. Такими характеристиками є: точність і чіткість, лаконізм і інформативність, логічність і структурованість, стандартизація і уніфікація.

Англомовний офіційно-діловий дискурс є складним багатовимірним конструктом, що висвітлюється у різних ракурсах. Тексти офіційно-ділового дискурсу є однією із найбільш актуальних форм писемної комунікації, оскільки функціонування сучасних фірм, підприємств, адміністративних структур тощо широко пов'язується із офіційно-діловою писемною комунікацією.

Спектр ділового листування в умовах ринку досить широкий. До того ж не існує малозначущих і другорядних листів, оскільки будь-який із них несе не лише функціональне, але і матеріальне навантаження з урахуванням динаміки відносин між суб'єктами ринку. Ділові листи можуть відрізнятися один від одного розмірами, змістом, метою, формою викладу, оскільки будь-який тип бізнес-комунікації має свою специфіку, характерні звороти, вирази, одиниці мови.

Систематизація термінів у бізнес-комунікаціях сприяє формуванню раціональності і логічності структури тексту, що, у свою чергу, прискорює, спрощує та сприяє ефективності співпраці у сфері комерційних відносин.

РОЗДІЛ 2

ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ОСОБЛИВИЙ ТИП ПРОФЕСІЙНО-ЗОРІЄНТОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ

2.1 Еквівалентність в офіційно-діловому перекладі

Сучасний етап розвитку перекладознавства засвідчує, що термін «переклад» є загальновідомим, утім, до сьогодні потребує більш точного термінологічного потрактування [10].

Варто зазначити, що одним із найбільш вагомих потрактувань перекладу надає Н.К. Гарбовський, під яким він розуміє комунікацію між людьми із застосуванням різних систем мови, а також перехід від однієї системи знаків до іншої з метою відтворення смислу, що покладено в основу висхідного тексту або повідомлення [12].

На переконання О.В. Федорова переклад є процес, що дозволяє висхідному тексту або висловлюванню відтворюватися в мові [33]. За В.М. Комісаровим, переклад – це мовне посередництво, що зорієнтовується на текст оригіналу іноземною мовою. До того ж відбувається міжмовна комунікація, що здійснюється за участі перекладу і спілкування, за якої учасники комунікативного акту використовують одну мову [20].

Як нам уявляється, найбільш повне і розгорнуте визначення перекладу розкривається у потрактуванні І.С. Алексєєвої, яка вважає, що переклад – це є діяльність перекодування тексту за участі перекладача [2], оскільки саме перекладач обирає найбільш відповідний варіант перекладу словосполучення або слова з урахуванням контексту, жанру тексту і способу перекладу як вагомих чинників задля відтворення основного змісту тексту.

Слушним є також визначення Л.С. Бархударова, який під перекладом розуміє підсумок процесу, тобто перекладацький процес, за якого відтворюється текст перекладу висхідного тексту зі збереженням зберігає основного смислу і зміст іншомовного тексту [6].

Як відомо, офіційно-діловому дискурсу притаманні три різновиди:

1. Канцелярський (ділові папери, службові записки, ділові листи).
2. Юридичний (закон, кримінальний та адміністративний кодекси).
3. Дипломатичний (угоди, договори).

Ми погоджуємося із думкою І.С. Алексєєвої про те, що в тексті укладена відповідна інформація, що виконує до того ж конкретну комунікативну функцію. Варто звернути увагу на те, що класифікація текстів перекладу базується на відмінності типу інформації в текстах. До того ж інформація, що наявна в кожному тексті, може бути емоційною, когнітивною і оперативною. Звідси, в залежності від виду інформації, усі тексти поділяються на:

- примарно-естетичні
- примарний-когнітивні
- примарний-емоційні
- примарной-оперативні.

Варто зауважити, що транслатологічна класифікація спрямована власне на переклад, тому основою такої класифікації є лінгвістичне оформлення параметрів комунікації, що реалізовується мовними засобами з урахуванням типу інформації у відповідному тексті. Зокрема, приміром, діловий лист І.С. Алексєєва відносить до примарно-когнітивного типу тексту, в якому відображується використання засобів мови з метою забезпечення відтворення інформації під час перекладу [2].

Деякі дослідники перекладу зазначають, що переклад потрібен на відповідних етапах розвитку суспільства, звідси, він є суспільним явищем що виступає як тип мовного посередництва, а також його кваліфікаційною характеристикою є суспільне призначення [22].

Отже, з урахуванням зазначеного вище уможливлується вирізнити такі основні властивості тексту: комунікативна спрямованість і інформованість. Утім, однією із основних властивостей тексту також є зв'язність, що виступає провідною категорією породження змісту і формоутворення тексту. Базисом

зв'язності є ситуація дійсності, яку реципієнт осмислює як єдине ціле, єдину картину. Зокрема, приміром, І.Р. Гальперін до категорії тексту відносить:

модальність,
завершеність,
інформативність
когезію [13].

Солідарна з думкою І.Р. Гальперіна також З.Я. Тураєва, утім, вона зазначені категорії поділяє на дві групи, що ґрунтуються на зв'язності:

- перша категорія - структурна (когезія);
- друга категорія - змістовна (когерентність) [32].

З урахуванням зазначеного вище, можна стверджувати, що діловий лист фокусується на змісті, оскільки виступає як інформативний текст як результат встановлення відношень зв'язності тексту. До того ж паралельно, текст ділового листа висвітлює примарно-когнітивну інформацію і оформляється з урахуванням сукупності мовних засобів, що чітко визначена та забезпечує функціонування інформації. Такі мовні засоби дозволяють забезпечувати точну передачу інформації та сприяють формуванню ділових контактів.

Отже, перекладачеві варто враховувати властивості тексту у процесі перекладу текстів задля відтворення цілісності оригінального тексту мовою перекладу [19;40]. Основна мета ділового листування – це встановлення умов, що сприяють прийти до угоди між двома сторонами або до співпраці двох або більше сторін. Умови такого характеру потрібні під час листування між двома або більше фірмами, під час процедури наради, під час обміну договорами між країнами [13]. Такі відносини оформлюються у вигляді документу в офіційно-діловому стилі: ділові листи, контракти, угоди, закони тощо.

Інформування є прерогативою офіційно-ділового стилю, тобто точне відтворення основної інформації, тому тексти офіційно-ділового дискурсу характеризуються інформаційним навантаженням.

Варто зазначити, що комерційні документи мають властивості, що притаманні діловій мові і функціональному стилю, до якого належать

документи, до того ж, специфіка залежить від сфери діяльності людини, а також від відмінностей в лексичному і граматичному складі, що виражається під час використання відповідних мовних засобів, синтаксичних структур і граматичних конструкцій [28].

Переклад текстів офіційно-ділового дискурсу є вагомим чинником у налагоджуванні ділових стосунків між партнерами. До того ж перекладач

Таких паперів несе персональну відповідальність за точність і адекватність перекладу, оскільки саме на основі його перекладу обговорюються умови угод, приймаються відповідні рішення, підписуються контракти, угоди тощо [24]. Така відповідальність перекладача впливає на вибір прийомів та способів під час процесу перекладу текстів такого типу, оскільки у процесі перекладу ділових паперів, перекладач часто вирішує не використовувати контекстуальну заміну, а вдатися до дослівного перекладу тексту оригіналу задля виключення невірної тлумачення. Варто зауважити, що здебільшого дослівний переклад застосовують під час перекладу договорів, статутів різних міжнародних організацій, компаній, а також угод задля установаження ділових відносин [23].

Зокрема, діловий лист є одним з методів забезпечення відповідних відносин у бізнес-діяльності і угод із різних бізнес-питань. Звідси, діловий лист є документом, що дозволяє підтримувати зв'язок між двома діловими партнерами. Діловий лист – це текст, що вміщує різні комунікативні наміри відправника, що увиразнюється у прагматичних установах ділового листа [26].

У контексті нашої магістерської роботи особливу увагу ми звертаємо на еквівалентність та адекватність перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу, тому, вважаємо за доцільне, розглянути ці питання більш детально.

Спершу зазначимо, що найбільш вагомий внесок у розвиток не лише американського перекладу, але й світового було зроблено лінгвістом американського походження Ю. Найдою, який розробив концепцію перекладацької еквівалентності з її значущим внеском у розвиток теорії перекладу. В концепції Юджина Найди пропонується диференціація

еквівалентності двох типів: динамічна і формальна. До того ж формальна еквівалентність зумовлюється спрямованістю на оригінал та сприяє зіставленню текстів різними мовами задля перекладу, який би відтворював авторський замисел іноземною мовою [2]. Головним завданням перекладу є, на думку Ю. Найди, відтворення подібного еквіваленту мовою перекладу.

Варто додати, що Ю. Найда, у процесі перекладу Біблії, виокремив проблему відтворення комунікативного ефекту та його вплив на одержувача інформації – рецептора. Звідси, перекладач повинен розуміти, для кого призначений його переклад, яким чином він може торкнутися почуття читача, а саме головне якою буде реакція рецептора. Звідси, «реакція рецептора» є головним поняттям концепції Ю. Найди [47], де реакція є найбільш прерогативним критерієм під час оцінювання якості перекладу, для якого вагомим є не зіставлення з текстом оригіналу, а урахування реакції одержувача інформації. Саме динамічна еквівалентність виконує цю функцію [20].

Варто зазначити, що у теорії перекладу нарівні з поняттям «еквівалентність» вживається поняттям «адекватність», що розглядаються лінгвістами як взаємзв'язані, або навпаки, вважають неідентичними.

Утім, В.М. Комісарів вважає ці два терміни нетотожними, але взаємозв'язаними, оскільки, зазначає, що адекватним перекладом може називатися переклад, що є служить задля вирішення прагматичних завдань на належному рівні еквівалентності, до того ж не допускаються недотримання норм мови перекладу, а також потрібно дотримуватися стилю і жанру тексту оригіналу. До того ж адекватним перекладом є той переклад, що виправдовує усі очікування рецепторів [20].

Варто додати, що деякі дослідники розрізняють поняття еквівалентності та адекватності. Зокрема, А.Д. Швейцер вважає, що еквівалентність – це відповідність тексту перекладу і тексту оригіналу, а адекватність – це відповідність перекладу і комунікативним умовам, тобто, на його думку, адекватний переклад повинен відповідати меті і завданню комунікації [38].

Учений Г. Турі зазначає, що адекватний переклад повинен у повному обсязі бути еквівалентним щодо прагматичного аспекту тексту, що унеможлиблюється здійснити за порушення стилю або жанру тексту, до того ж еквівалентність варто відрізнити від адекватності, оскільки не завжди еквівалентність відтворює адекватний переклад. Додамо, що текст перекладу визнається адекватним, коли в ньому відображені умови комунікації, жанр і стиль оригінального тексту, окрім цього він повинен бути зорієнтованим на рецептора [49]. Така характеристика є актуальною і для деяких типів мови науки і текстів офіційно-ділового дискурсу.

Дехто стверджує, що за адекватного перекладу уможлиблюється відхід від денотативної еквівалентності, де перекладач самостійно може приймати рішення, який тип інформації, першочергово, він повинен передати, а також яку інформацію можна опустити, а саме головне йому дозволяється використовувати синтаксичні та лексичні трансформації. Такі тексти номінують як функціонально-еквівалентні, до того ж поняття адекватності та еквівалентності уподібнюються [54].

На переконання відомого перекладознавця Катаріни Райс переклад «еквівалентним способом» здійснювати унеможлиблюється, утім, він може стати адекватним за досягнення мети перекладача. Перекладознавець К. Райс, під еквівалентністю розуміє не лише відношення між знаками, але й між текстами, до того ж, під адекватністю розуміється нею вибір знаків на мові перекладу, співвідношення тексту оригіналу і тексту перекладу, за якого була досягнута мета перекладача [11].

Отже, проблема якості перекладу є актуальною до сьогодні, до того ж поняття еквівалентність різняться як своїми дефініціями, так і концепціями. Одні дослідники пов'язують еквівалентність з адекватністю, інші навпаки, вважають, що еквівалентність незалежна від адекватності.

2.2 Специфіка офіційно-ділового перекладу

Як відомо, наявні різні теорії еквівалентності. В нашій магістерській роботі ми спираємося на теорію еквівалентності В.М. Комісарова, яку ми застосовуємо з метою виявлення способів досягнення еквівалентності у процесі перекладу ділових листів з англійської мови українською мовою.

Варто згадати, що за В.Н. Комісаровим наявні п'ять рівнів еквівалентності:

1. Перший рівень – рівень мети комунікації. Комунікативна функція притаманна будь-якому тексту: відтворення подій, емоцій, провокування реакції. До того ж переклади першого рівня виконуються. Переклади першого рівня зберігають ту частину тексту, в якій вміщується його загальна мовленнєва функція порівняно з перекладом, що відтворює синтаксис і граматику оригіналу та вводить реципієнта в оману за спотворення функції.

Переклади першого рівня характеризуються такими ознаками:

- неможливість зв'язати структуру оригіналу і перекладу
- відсутність логічного зв'язку з перекладеним
- оригінал від перекладу відрізняється більшою мірою, ніж переклади інших рівнів.

2. Другий рівень еквівалентності – рівень опису ситуації. Цей тип еквівалентності відтворює не лише мету комунікації, а й відображає подібну екстралінгвальну ситуацію – сукупність об'єктів, взаємозв'язків опису. Комунікація відбувається за будь-якої ситуації, що є її контекстом. До того ж і відмінність так само спостерігається – одна і та сама ситуація передається за виникнення семантичних відмінностей. Одну ситуацію уможлиблюється описати декількома способами, прийомами, підходами і точками сприйняття. Засоби мови сприймаються реципієнтом як синонімічні, можуть повністю не збігатися за складом з оригіналом. Переклади другого рівня еквівалентності не є безпосереднім перенесенням відповідних форм і висловлювань з урахуванням їх синтаксичної та граматичної структури.

3. Третій рівень еквівалентності – рівень висловлювання. Текст перекладу так само не зберігає структуру синтаксису і лексичну організацію оригіналу. До збереженої мети комунікації та відтвореної ідентифікованої ситуації додається збереження понятійного апарату загального для мовних систем. Застосування одних і тих самих понять задля досягнення мети комунікації та опису ситуації уможливорює відтворення мети комунікації в контексті ситуації оригіналу.

4. Четвертий рівень – рівень повідомлення. Відтворення синтаксичної структури оригіналу додається до попередніх трьох рівнів компонент. Структура синтаксичної організації відповідає за смислове навантаження, входить в зміст тексту оригіналу, до того ж, її збереження уможливорює відтворення змісту оригіналу в більш повному обсязі. За збереження синтаксичної структури мета комунікації розкривається найбільш повно за рахунок забезпечення збереженої послідовності термінів і описуваної ситуації. Паралелізм на четвертому рівні еквівалентності є неповним, не всі елементи лексичного фонду переносяться за відтворення повного змісту. Синтаксична структура ж, в свою чергу, відтворюється максимально повно. За відсутності можливості максимально повного відтворення синтаксичної структури, у процесі перекладу використовуються структури, що пов'язуються з аналогічною в оригіналі: пряма чи зворотня трансформація, зміна порядку слів тощо.

5. П'ятому рівню еквівалентності притаманні такі властивості:

- максимальна відповідність лексичному складу;
- збереження усі частин засад оригіналу;
- високий ступінь організації тексту перекладу, паралельно з оригіналом.

Переклад може бути виконаний з частковою або повною заміною одиниць на всіх рівнях або лише на деяких з них – перекладачеві доводиться вирішувати щодо селекції одиниць задля відтворення у тексті оригіналу, що використовуються задля досягнення мети комунікації. Ступінь еквівалентності перекладу різних мовах може спиратися як на збереження, так і втрати різних

елементів змісту оригіналу залежно від рівня еквівалентності перекладу [20, с. 65]. Утім, варто зазначити, що переклад забезпечує комунікацію на будь-якому з п'яти рівнів еквівалентності.

Перш ніж перейдемо до аналізу специфіки перекладу офіційно-ділового листування, розглянемо лексичні характеристики ділових листів англійською мовою.

Як засвідчують результати дослідження, в лексичному плані офіційно-ділові листи насичені як відповідними термінами, так і професіоналізмами. Зокрема, першочергово, це економічні терміни, а також юридина термінологія та дипломатичні терміни.

1. *discounts* – знижки;
2. *wholesaling* – оптова торгівля;
3. *credits* – кредити;
4. *refusal of orders* – відхилення замовлень;
5. *business* – бізнес, *коммерческая деятельность*;
6. *proposal* – пропозиція;
7. *contract* – контракт, угода;
8. *demand* – потреба;
9. *import* – імпорт;
10. *export* – експорт, вивіз;
11. *bill of exchange* – оплата векселем;
12. *management* – менеджмент;
13. *commodity* – товар.

До того ж трапляється значна кількість агентивних іменників:

1. *exporter* – експортер;
2. *consumer* – споживач;
2. *customer* – покупець, замовник;
3. *supervisor* – контролер;
4. *seller* – продавець;
5. *supplier* – постачальник;

6. *stockholder* – акціонер;
7. *manufacturer* – підприємець;
8. *business man* – бізнесмен.

Також трапляється значна кількість скорочень різних тематичних груп (дні тижня, місяці, адреси, назви компаній з обмеженою відповідальністю):

1. *Plp* – відкрита компанія (Великобританія)
2. *Sarl* – закрита компанія (Бельгія)
3. *GmbH* – Закрита компанія (Швейцарія)
4. *A.G.* – закрита компанія (Німеччина)
5. *Rd.* – дорога
6. *Bldg.* – будинок
7. *Ap.* – квартира
8. *Sq.* – площа
9. *Apr.* – квітень
10. *Wed.* – середа
11. *Nov.* – листопад
12. *Co.* – компанія
13. *a.m.* – до опівдня
14. *Mon.* – понеділок
15. *p.m.* – після опівдня

Є також деякі запозичення, приміром:

1. *round* – фунт (с лат. *Pondo*)
2. *inch* – дюйм (с лат. *Uncia*)
3. *hour* – година (с фр. *L'heure*)
4. *minute* – хвилинка (с фр. *La minute*)
5. *money* – гроші (с фр. *La monnaie*)
6. *to pay* – платити (с фр. *Payer*)
7. *box* – скринька (с лат. *Vixis*)
8. *letter* – лист (с фр. *La letter*)

9. *port – port* (с лат. *Portus*)

Варто додати, що офіційно-діловому листуванню притаманні відповідні вирази та клішовані фрази, що використовуються задля конкретних прагматичних намірів. Приміром, деякі доречні за будь-яких інтенцій. Розглянемо приклади:

1. Вступні кліше-вирази:

Ladies and Gentlemen – Пані та панове;

Dear Mr – Вельмишановний;

Dear Mrs – Вельмишановна.

2. Прикінцеві кліше-вирази:

Best wishes

3 найкращими побажаннями;

All the best

Всього найкращого;

Thank you

Дякую;

Yours sincerely

Шанобливо Ваш.

Клішовані вирази в листах з прагматичною комунікативною інтенцією «спонування до дії», що зазвичай використовуються у кінці листа:

We are looking forward to hearing from you

Чекаємо швидкої відповіді;

We would appreciate your answer

Ми розраховуємо на Вашу відповідь;

Waiting for your reply

Чекаємо Вашої відповіді;

We would be grateful if you could reply at your earliest possibility

Ми б були вдячні, якби Ви відповіли за першої можливості.

Використовуються також такі сполучні елементи в текстах офіційно-ділового листування, як:

Apart from above

Окрім викладеного вище;

The point is

Справа в тому що;

First of all

Першочергово;

In connection with your request

У зв'язку з Вашим проханням;

До того ж в офіційно-ділових листах наявні вирази з метою подяки:

I am writing to thank you for ...

Я пишу Вам, щоб подякувати Вам за ...;

It is very kind of you to ...

Дуже люб'язно з вашого боку...;

I sincerely appreciate your goodness

Я високо ціную Вашу доброту;

I am most thankful to you for helping me

Я дуже вдячний Вам за допомогу;

Thank you for letting me know that ...

Дякую за повідомлення, що ...

Клішовані вирази задля прохання:

Would you kindly

Будьте ласкаві;

We trust you will ...

Ми сподіваємося, що ви ...;

We should be glad if you would ...

Ми були б раді, якби Ви ...;

Please send us ...

Будь ласка, надішліть нам ...;

Please take all possible measures for ...

Прошу вжити всіх можливих заходів задля ...

Вирази незадоволення:

I will be disappointed if you can not ...

Я буду засмучений, що Ви не зможете ...;

I can not understand why you did not tell us ...

Я не можу зрозуміти, чому Ви не повідомили нам ...;

I am afraid that we must cancel a treaty ...

Мені шкода, що ми повинні розірвати договір ...;

By this letter I categorically protest against

Цим листом я висловлюю категоричний протест проти.

Звідси, висвітлення відповідних виразів та клішованих фраз, що трапляються в офіційно-діловому листуванні уможливають зробити висновок про те, що в стилістичному аспекті офіційно-ділові листи характеризуються широким спектром кліше-штампів, що й спричиняє конкретні труднощі у процесі перекладу.

Офіційно-діловий переклад є досить складним типом перекладу, що зумовлюється тим, що у процесі перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу як з української мови на англійську, так і перекладач повинен мати конкретні предметні знання та відповідні перекладацькі навички.

До того ж перекладачеві необхідно орієнтуватися в різних термінологічних системах, приміром в англійській економічній терміносистемі.

Переклад офіційно-ділових листів виконується у письмовій формі, звідси, потрібні навички оформлення спеціальних листів, їх редагування відповідно до ділових норм та стандартів.

На сьогодні наявна низка таких ділових листів, приміром, в англійському бізнес-дискурсі : листи про оплату, листи-пропозиції, листи-запити, листи-нагадування, листи-замовлення тощо. Варто зазначити, що як і для будь-яких інших типів текстів, у ділових листах наявні конкретні стилістичні особливості, синтаксична, морфологічному, лексична специфіка.

Також виникають труднощі перекладу, що вимагають від перекладача пошуку відповідного виразу чи звертання тощо, що потребує конкретних стратегій задля успішного і адекватного перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу.

Як зазначає В.Н. Комисаров є три типи трансформацій:

- лексична
- граматична
- комплексна [20].

В нашому дослідженні задля виявлення специфіки перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу, ділових листів зокрема, ми обираємо лексичні трансформації за В.Н. Комісаровим.

Звідси, проаналізуємо приклади лексичних трансформацій, зокрема ділових листів, а саме ділового листа-пропозиції з прагматично-комунікативною інтенцією «спонукання до дії»:

The Board of Directors – Рада директорів: транслітерація;

Khreshchatyk 13th October – Хрещатик 13-го жовтня:

транскрипція з елементом калькування;

Kyiv – Київ: транскрипція;

Як бачимо, це приклади з шапки ділового листа із зазначенням назви одержувача і його адреса, де в кожному рядку використано лексичні трансформації: транслітерація, калькування і транскрипція. Транскрипцією і транслітерацією відтворено адресу проживання одержувача, а саме назва міста, оскільки імена власні імена зазвичай транслітеруються або транскрибуються. Посада одержувача перекладена як Рада директорів із застосуванням транслітерації задля перекладу слова директорів.

Dear Sirs,

Mister Brown of the Board of directors, asked me to write to you direct. –

Шановні панове,
Пан Браун з Ради директорів попросив мене написати Вам особисто.

В цьому реченні застосовані лексичні трансформації, а саме транскрипція задля перекладу імені Mister Brown, калькування задля перекладу установи для відтворення частин стійкого словосполучення.

Our company specializes in producing better quality medical equipment. We would like to visit Kyiv for about three weeks in November to study on the spot ways of introducing our output to the Ukrainian market.

Наша корпорація спеціалізується на виробництві якісного медичного обладнання. Ми хотіли б відвідати Київ приблизно через три тижні в листопаді, щоб вивчити на місці способи поставок нашої продукції на ринок України.

У процесі перекладу українською мовою таких словосполучень, як *medical equipment* і *the Ukrainian market* застосовано калькування задля відтворення словосполучення. Під час перекладу назви міста *Kyiv* було використано транскрипцію, оскільки перекладається власна назва.

Ten copies of our price-list are enclosed. If you can help us in planning an route and introduce us to agents and potential buyers in Kyiv during our visit we should be most thankful.

Десять копій нашого прейскуранту додаються. Якщо Ви зможете допомогти в плануванні маршруту і представити нас агентам і потенційним покупцям в Києві під час нашого візиту, ми були б Вам дуже вдячні.

У процесі перекладу *ten copies of our catalogue* і *agents and potential buyers* застосовувалося калькування. Назва міста – транскрипція.

Fred Stock – Фред Сток: транскрипція;

Sales Manager – Менеджер з продажу: калькування;

Medical Equipment Company – Компанія медичного обладнання:
калькування.

Під час перекладу кінцівки ділового листа застосовуються такі лексичні трансформації, як калькування і транскрипція. Власна назва Fred Stock відтворюється транскрипцією, а посада Sales Manager і місце роботи відправника Medical Equipment Company калькуванням задля перекладу складових частини стійких словосполучень мовою перекладу.

Отже, як засвідчують результати аналізу 77 537 друкованих знаків (113 ділових листів), 45 із яких складають листи-пропозиції було застосовано 205 лексичних трансформацій. Звідси, уможлиблюється зробити висновок, що у процесі перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу зазвичай застосовуються такі лексичні трансформації як калькування, транскрипція і транслітерація.

До того ж трапляються такі трансформації як додавання, конкретизація, модуляція, генералізація. Розглянемо статистичні дані результату дослідження перекладу листів-пропозицій за допомогою унаочнення в таблиці 1 (див. таб. 1).

Таблиця 1

Перекладацькі трансформації у процесі перекладу листів-пропозицій

транскрипція 11%	21 приклад
транслітерація 12%	22 приклади
калькування 24%	37 прикладів
генералізація 3%	11 прикладів
конкретизація 10%	20 прикладів
описовий переклад 11%	24 приклади
модуляція 2%	9 прикладів

Виходячи з мети нашої роботи, розглянемо далі переклад ділових листів з позицій еквівалентності перекладу з англійської мови на українську.

Варто зазначити, що аналіз 77 537 друкованих знаків (113 ділових листів) засвідчує такі результати як: у процесі перекладу текстів офіційно-ділового дискурсу, а саме ділових листів уможлиблюється досягти як четвертого або п'ятого рівня еквівалентності, тобто еквівалентності на рівні повідомлення і знаків мови, так і другого, тобто на рівні опису ситуації. Розглянемо це більш детально на таких прикладах:

We would appreciate if we get the order from you as soon as possible.

Ми були б дуже раді отримати від вас замовлення якомога швидше.

Як бачимо з прикладу, у процесі перекладу досягнутий другий рівень еквівалентності, оскільки збережена мета комунікації і сама ситуація, утім, наявна несумісність мовних засобів оригіналу і мови перекладу.

We thank you for your letter of the 5th May.

Ми дякуємо Вам за Ваш лист від 5-го травня.

У процесі перекладу досягнутий п'ятий рівень еквівалентності, оскільки досягнутий максимальний рівень подібності змісту, структури оригіналу і перекладу. До того ж в наявності максимальна подібність лексики, всі компоненти змісту оригіналу збережено в тексті перекладу.

You admitted the proposed way of payment and undertook to submit within five months a first-rate bank guarantee for 85% of the agreement value.

Ви прийняли запропонований варіант оплати і поручалися представити у п'ятимісячний термін гарантію першорейтингового банку на 85% вартості контракту.

У цьому прикладі у процесі перекладу досягнутий четвертий рівень еквівалентності, оскільки прослідковується значний паралелізм лексики, наявність близьких граматичних і синтаксичних структур у перекладі.

Please send us your current price list and catalogue for cars.

Будь ласка, надішліть нам Ваш поточний прайс-лист і каталог на автомобілі.

У процесі перекладу цього речення досягнутий п'ятий рівень еквівалентності, оскільки досягнуто подібність змісту оригіналу і змісту

перекладу на максимальному рівні: структура оригіналу і перекладу паралельна, порівняна лексика, збережені всі компоненти змісту тексту оригіналу.

We are looking forward to hearing from you soon.

Ми з нетерпінням чекаємо на вашу відповідь.

У процесі перекладу цього речення досягнутий четвертий рівень еквівалентності, оскільки зміст оригіналу має значну подібність з перекладом, як на лексичному і синтаксичному, так і на граматичному рівні.

Best wishes

З найкращими побажаннями

В цьому випадку досягнута еквівалентність другого рівня, оскільки збережена ситуація і мета комунікації, синтаксис, структура і лексика оригіналу неспівпадають з перекладом.

I hope that all questions were answered to your satisfaction.

Я сподіваюсь, що Ви задоволені моїми відповідями на запитання.

У процесі перекладу цього речення досягнутий четвертий рівень еквівалентності, оскільки близькість змісту тексту оригіналу і тексту перекладу досить високий. У перекладі наявний суттєвий паралелізм лексики, граматичні та синтаксичні структури в перекладі аналогічні структурам оригіналу.

We have a great interest in buying various items of medical equipment from you.

Ми дуже зацікавлені у купівлі медичного обладнання у Вас.

Тут спостерігається досягнення другого рівня еквівалентності в перекладі цього речення, оскільки мета комунікації і ситуація збережені, синтаксична організація, структура, лексичний склад оригіналу неспівпадають з перекладом.

I am very interested in the growth potential of the position we discussed, and I hope you will consider me as a serious candidate.

Я б дуже хотіла зайняти посаду, про яку ми говорили, і сподіваюсь, що Ви розглядаєте мене як серйозного кандидата.

У перекладі спостерігається наявність паралелізму лексики, а також подібність граматичних і синтаксичних структур, тому уможлиблюється зробити висновок, що досягнуто п'ятого рівня еквівалентності.

Sincerely yours

Шанобливо Ваша

В цьому реченні досягнута еквівалентність п'ятого рівня, оскільки мета комунікації і ситуація збережені, структура перекладу і оригіналу подібні.

I will indicate a reason which caused us irritation if you prefer to know why we have placed no orders with your company in recent time.

Я укажу причину, що викликає у нас роздратування, якщо Ви віддаєте перевагу знати, чому ми не робимо замовлення у Вашій компанії останнім часом.

Тут досягнуто п'ятого рівня еквівалентності, оскільки зміст, лексичний склад і структура тексту оригіналу і тексту перекладу подібні та вирізняються паралелізмом.

Our company waits for frequent orders if the quality of our goods is adequately and the prices are good for you.

Наша компанія очікує частих замовлень, якщо якість нашого товару задовільна, і ціни сприятливі для Вас.

У процесі перекладу речення досягнуто п'ятого рівня еквівалентності, оскільки простежується близькість змісту тексту оригіналу і тексту перекладу в значній мірі. Наявний значний паралелізм в структурі тексту оригіналу та тексту перекладу, а також висока подібність лексична, до того ж, у перекладі збережені всі компоненти змісту тексту оригіналу.

We are looking forward to hearing from you.

Чекаємо швидкої відповіді.

В цьому випадку у перекладі досягнутий другий рівень еквівалентності, оскільки збережена мета комунікації і ситуація, утім, неспівпадіння лексики, синтаксису і структури тексту оригіналу з текстом перекладу.

Consequently you have to take full responsibility for what has happened.

Зокрема, Ви повинні понести повну відповідальність за те, що трапилось.

У процесі перекладу цього речення спостерігається четвертий рівень еквівалентності, оскільки досягнута близькість змісту тексту оригіналу і тексту перекладу високого ступеня. У перекладі присутній значний паралелізм лексики, наявність синтаксичних і граматичних структур, подібність структурам оригіналу.

Our company are interested in models of bicycles for women and children, and also for man.

Наша компанія зацікавлена в моделях велосипедів для жінок і дітей, а також для чоловіків.

У процесі перекладу речення досягнуто п'ятого рівня еквівалентності, оскільки була досягнута близькість змісту тексту оригіналу і тексту перекладу максимально. Наявна співвіднесеність високого ступеня в структурі тексту оригіналу та тексту перекладу, а також значний лексичний паралелізм, до того ж, у перекладі збережені всі частини змісту тексту оригіналу.

Отже, як засвідчують результати аналізу 77 537 друкованих знаків (113 ділових листів), уможлиблюється зробити висновок про те, що під час перекладу текстів англomовного офіційно- ділового дискурсу можливо досягти як четвертого і п'ятого рівнів еквівалентності, тобто еквівалентності на рівні повідомлення і знаків мови, так і другого рівня еквівалентності, що зазвичай трапляється у процесі перекладу клішованих виразів та фраз.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Проблема якості перекладу залишається актуальною до сьогодні, до того ж поняття еквівалентність витлумачується неоднозначно. Одні дослідники пов'язують еквівалентність з адекватністю, інші навпаки, вважають, що еквівалентність незалежна від адекватності. Наявні різні теорії еквівалентності. В нашій магістерській роботі ми спираємося на теорію еквівалентності В.М. Комісарова, яку ми застосовуємо з метою виявлення рівнів досягнення еквівалентності у процесі перекладу текстів англомовного офіційно-ділового дискурсу з англійської мови на українську мову.

Як засвідчують результати нашого аналізу 77 537 друкованих знаків (113 ділових листів), під час перекладу текстів англомовного офіційно-ділового дискурсу можливо досягти як четвертого і п'ятого рівнів еквівалентності, тобто еквівалентності на рівні повідомлення і знаків мови, так і другого рівня еквівалентності, що зазвичай трапляється у процесі перекладу клішованих виразів та фразем.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

3.1 Етапи навчання письмового перекладу текстів англomовного офіційно-ділового дискурсу

На сьогоднішній день розширення міжнародного співробітництва сприяє збільшенню обсягу іншомовної інформації, і тому, нагальною постає потреба не лише в знанні іноземної мови для її обробки, але і в перекладі останньої. У процесі навчання студентів германської філології вагомим є оволодіння перекладацькими навичками та вміннями [41; 42; 43; 44;].

У методиці навчання іноземних мов переклад розглядається як засіб навчання розуміння іншомовної текстової інформації, оскільки за такого підходу, а саме смислової обробки формуються вміння адекватного та грамотного викладу змісту рідною мовою.

Навчання студентів-філологів письмового галузевого перекладу наштовхується низку труднощів. Варто зазначити, що труднощі письмового галузевого перекладу ми пов'язуємо з комплексом проблем, що виникають у процесі письмового галузевого перекладу і зумовлюються сукупністю лінгводискурсивних особливостей англomовного офіційно-ділового дискурсу.

З опертям на аналіз психолого-педагогічних доробок, нами було з'ясовано методичну типологію труднощів, в якій виокремлюються об'єктивні (те, що протистоїть суб'єкту, тобто тому, хто навчається) і суб'єктивні (те, що притаманне суб'єкту) [5]:

– об'єктивні труднощі охоплюють лінгводискурсивні, тобто такі, що зумовлюються лінгвальною і дискурсивною специфікою англomовного офіційно-ділового дискурсу та дидактичні труднощі, здебільшого обмеження навчальних годин та низький рівень володіння мовними засобами офіційно-ділової тематики.

– суб'єктивні труднощі охоплюють здебільшого мотиваційні труднощі.

Зазначені труднощі перекладу текстів англомовного офіційно-ділового дискурсу не є принципово новими, утім методична типологія труднощів з урахуванням лінгвальної і дискурсивної специфіки, умов навчання, мотивації студентів є найбільш оптимальною з метою розроблення комплексу вправ задля цілеспрямованого навчання студентів германської філології стратегіям письмового перекладу англомовного офіційно-ділового дискурсу.

Вимоги до фахової компетентності перекладача, основні закономірності перекладацького процесу, врахування специфіки англомовного офіційно-ділового дискурсу уможливили дозволили визначити низку умінь та навичок, що необхідні студентам для подолання труднощів письмового галузевого перекладу. До того ж під умінням письмового галузевого перекладу нами розуміється здатність обирати перекладацькі способи та прийоми з метою ефективного подолання конкретних перекладацьких труднощів та адекватного відтворення тексту оригіналу мовою перекладу.

У процесі роботи над розробленням стратегій навчання студентів-філологів письмового галузевого перекладу з опертям на базові етапи перекладу нами було виокремлено:

– уміння та навички передперекладацького аналізу, тобто розподіл тексту оригінлу на смислові частини, сприйняття і розуміння тексту як цілісної смислової організації, виокремлення ключових одиниць мови, співвіднесення значення слова з контекстом, розпізнання та диференціація граматичних явищ, прогнозування змісту тексту);

– прийняття перекладацького рішення, тобто обрання конкретного лексичного еквіваленту на мові перекладу відповідно до контексту, здійснення лексичних (заміна, опущення, додавання тощо) і граматичних трансформацій;

– уміння та навички редагування перекладу, тобто зіставлення тексту оригіналу і тексту перекладу, самостійного оцінювання продукту перекладу);

– вміння та навички аналізу і синтезу, класифікації та узагальнення, зіставлення і конкретизації.

Як відомо, практика перекладу загалом розуміється вченими як когнітивні дії перекладача у процесі систематичної усної і / або писемної перекладацької діяльності, тобто трансформація інформації в двомовній ситуації, що базується на сукупності отриманих знань з теорії, методики і техніки перекладу, відповідних умінь і навичок [16].

На переконання деяких дослідників, перекладач здійснює аналітико-синтетичну роботу задля відтворення тексту мовою перекладу, еквівалентного тексту мови оригіналу з використанням стратегій перекладу, під якими розуміється когнітивний субстрат задля визначення дій перекладача з метою вирішення конкретної проблеми перекладу в межах конкретного перекладацького завдання [16, с. 74].

З опертям на базові закономірності пропроцесу перекладу, що розроблені як вітчизняними, так і зарубіжними теоретиками та практиками перекладу, нами пропонується комплекс стратегій і тактик письмового галузевого перекладу. До того ж під стратегією письмового перекладу англomовного офіційно-ділового дискурсу розуміється сукупність дій, що уможливають ефективно подолати конкретну перекладацьку проблему і адекватно відтворити іншою мовою продукт, еквівалентний тексту оригіналу. Варто додати, що стратегія реалізується через тактику, тобто дією, що зорієнтована на подолання конкретної перекладацької проблеми в межах окремого етапу перекладу.

Варто зазначити, що з метою подолання проблем письмового перекладу англomовного офіційно-ділового дискурсу пропонуються такі стратегії і тактики письмового перекладу, а саме:

1. *Стратегії письмового перекладу:*

- смислове оброблення інформації;
- інформаційний пошук;

- первинний переклад;
- складання термінологічного глосарію;
- узагальнення перекладацької діяльності.

2. Тактики *письмового перекладу*:

- прогнозування ключової ідеї;
- з'ясування логіко-грамматичної і лексико-тематичної структури;
- підбору адекватних перекладацьких лексико-граматичних і стилістичних відповідників;
- внесення в глосарій еталонного перекладу;
- редагування граматичного і орфографічного оформлення із застосуванням комп'ютерних систем.

Навчання *письмового галузевого перекладу* передбачає поетапне формування у студентів-філологів умінь та навичок перекладу і визначається специфікою перекладацького процесу (його поділу на етапи), умовами навчання здебільшого обмеженою кількістю годин, низькими предметними знаннями, приміром, знаннями з економіки чи юриспруденції.

З огляду на зазначені вище чинники, специфіку англomовного офіційно-ділового дискурсу ми вважаємо, що задля подолання труднощів *письмового перекладу* студентами-філологами варто застосовувати комплекс стратегій і тактик *письмового перекладу*. Для навчання стратегіям *письмового перекладу* пропонується комплекс вправ, що охоплюють:

- корективно-підготовчі задля максимального подолання лінгвальних і дискурсивних труднощів,
- додаткові задля переходу від одного типу вправи до іншого;
- спеціально-підготовчі вправи, де кінцеве мовленнєве завдання виконується на елементарному рівні.

До того ж результатом виконання комплексу вправ повинно бути оволодіння вміннями та навичками письмового перекладу англомовного офіційно-ділового дискурсу. В нашій роботі за взірць задля розроблення комплексу вправ, що зорієнтовані на навчання стратегіям письмового перекладу англомовного офіційно-ділового дискурсу служать основні принципи корективно-підготовчого аспекту методики викладання іноземних мов [там само]. До того ж виконання вправ є поетапним алгоритмом реалізації стратегій і тактик письмового галузевого перекладу. У процесі виконання вправ повторюється покроково навчальна діяльність, що сприяє розвитку вмінь та навичок подолання перекладацьких труднощів англомовного офіційно-ділового дискурсу.

Отже, студентам пропонується такий конкретний алгоритм, який ми представимо у наступному підпункті нашого розділу.

3.2. Практичні вправи для навчання письмового перекладу текстів англомовного офіційно-ділового дискурсу

Як зазначалося в попередніх підрозділах досить складно уявити собі сучасну ділову комунікацію без ведення ділового листування. До того ж, варто зазначити, що особливо це вагомо під час співпраці з іноземними компаніями. Утім, зазвичай написати діловий лист англійською мовою також викликає відповідні труднощі.

Варто також додати, що офіційно-ділова і загальноживана мови мають свою специфіку. Зокрема, у діловому листуванні англійською мовою варто не лише показати знання мови, але й узгодити та вирішити конкретні ділові ситуації з дотриманням визначеної структури та відповідно керуватися нормами ділового етикету.

Принагідно, перш ніж висвітлемо комплекс вправ з метою оволодіння практичними навичками та вміннями перекладу офіційно-ділової документації,

розглянемо приклади написання ділових листів та ознайомимося з широко вживаними фразами і кліше задля їх оформлення.

Розглянемо деякі типи офіційно-ділових листів більш детально [61].

Лист-пропозиція (Commercial Offer)

Такий лист відправляється конкретному потенційному діловому партнерові з Вашими умовами і пропозиціями щодо співпраці.

Приклад листа-пропозиції англійською мовою	Переклад українською мовою
Mr Donald Black	Від: пан Дональд Блек,
General Director	Генеральний директор
Books For You 4161 South Street Sheffield, UK	Книги для Вас 4161 Саус стріт, Шефїлд, Великобританія
Mrs Olivia Linn	Кому: пані Лінн,
Perfect Reading	Перфект Рїдїнг
4161 South Street	4161 Саус стрїт, Саус стрїт,
Sheffield, UK	Шефїлд, Великобританія
March 11, 2020	11 березня 2020 року

Приклад листа-пропозиції
англійською мовою

Переклад українською мовою

Dear Mrs Linn Your Book Shop is becoming more and more popular in our city. I would like to help you make it more attractive to the customers. I am the owner of book agency Perfect Reading. The prices are reasonable and include the designer service. More information you may find in the brochure attached.

Yours sincerely,

Mr Donald Black

General Director

Шановна пані Лінн Ваша книгарня стає все більш популярною в нашому місті. Я б хотів допомогти Вам зробити її ще більш привабливою для Ваших клієнтів. Я є власником книжкового агентства. У нас доступні ціни, що включають в себе послуги дизайнера. Більш детальну інформацію Ви можете знайти в доданій брошурі.

З повагою,

Дональд Блек,

Генеральний директор

Лист-скарга (Letter of Complaint)

Letter of Complaint вміщує скарги або претензії щодо якості придбаного товару або наданих послуг.

Приклад листа-скарги
англійською мовою

Переклад українською мовою

Mr Jack Luman

7834 17th Street

Detroit, Michigan

Electronics Ltd 9034

Commerce Street

Detroit, Michigan

USA,90345

May132020

Dear Sirs, I am writing to inform you that yesterday I got my new PC which was delivered by your delivery service. The package was undamaged so I signed all documents and paid the rest of the sum. But when I unpacked it I found several scratches on the front panel. I would like you to replace the item or give me back my money. Please let me know your decision within 2 days.

Yours faithfully,

Jack Luman

Від: пан Джек Люман

7834 17-а Стріт,

Детройт, Мічиган

Кому: Електронікс ЛТД 9034

Коммерс стріт,

Детройт, Мічиган,

США90345

13травня2020року

Шановні панове, Я пишу Вам, щоб повідомити про те, що вчора я отримав свій новий ПК, який був доставлений Вашою службою доставки. Упаковка була без видимих пошкоджень, тому я підписав усі документи і сплатив решту суми. Утім, коли я розкрив упаковку, то виявив кілька подряпин на передній панелі. Я б хотів замінити телевізор на інший або повернути свої гроші. Будь ласка, повідомте мені про своє рішення упродовж 3 днів.

З повагою,

Джек Люман

Лист-відповідь на запит інформації (Reply to Information Inquiry / Reply Quotation)

У цьому листі вміщується запитувана інформація. Головне правило для Reply to Information Inquiry чітко відповісти на питання в листі-запиті.

Приклад листа-прохання англійською мовою	Переклад українською мовою
<p>Ms Bella Gords</p> <p>Sales Manager</p> <p>Paradise Hotel</p> <p>8824 13th Street</p> <p>Tampa, Florida</p> <p>Mr Ken Wats</p> <p>9034 Commerce Street</p> <p>Detroit, MichiganUSA, 90345</p> <p>13 April, 2020</p> <p>Dear Mr Wats</p>	<p>Від: пані Белла Гордс,</p> <p>менеджер з продажу,</p> <p>Готель Парадиз</p> <p>8824 13-а стріт,</p> <p>Тампа, Флорида</p> <p>Кому: г-н Кен Ватс</p> <p>9034 Коммерс стріт,</p> <p>Детройт, Мічиган, США 90345</p> <p>13 квітня 2020 року</p> <p>Шановний пан Ватс</p>

Приклад листа-прохання англійською
МОВОЮ

Thank you for your enquiry about the staying in our hotel. We have a single room available at the period you stated. The price is \$ 75 per night. Breakfast and other meals are not included as we do not have such service. But there is a buffet in our hotel where you can have meals at any time of the day and night. We have airport transfer service, it's free for our guests, as well as Wi-Fi. It is also possible to rent a car in our hotel in advance together with reserving a room. If you have any more questions we are ready to answer.

Yours sincerely,

Bella Gords

Sales Manager

Переклад українською мовою

Дякуємо за Ваш інтерес до нашого готелю. У нас є вільний одномісний номер на період часу, який Ви вказали у своєму листі. Вартість складає 75 доларів США за ніч. Сніданок, обід і вечеря не входять у вартість, оскільки у нас немає такої послуги. Утім, у нас в готелі є буфет, де ви можете пообідати в будь-який час доби. У нас є послуга з доставки наших гостей з аеропорту, вона безкоштовна, також як і бездротовий інтернет. Також Ви можете заздалегідь замовити оренду автомобіля при бронюванні номера. Якщо у Вас ще є питання, то ми з радістю відповімо на них.

З повагою,

Белла Гордс

Менеджер з продажу

Написати офіційно-ділового листа англійською мовою досить легко, якщо Ви опанували кліше і фразами, що вживаються задля ділового листування і звичайно доречно вмісте їх використовувати.

Розглянемо найбільш вживані фрази, що застосовуються під час написання офіційно-ділових листів [63]. Більш докладний список фраз і кліше для написання офіційно-ділових листів унаочнено в таблиці 2 (див. табл. 2).

Таблиця 2

Фрази і кліше для ділового листування англійською з перекладом

Фраза/кліше англійською мовою	Переклад українською мовою
It is very kind of you to	Дуже люб'язно з Вашого боку
We enclose	ми докладаємо
We are sorry	Ми співчуваємо

Фраза/кліше англійською МОВОЮ	Переклад українською мовою
Unfortunately	На жаль
With reference to your	щодо Вашого
As you requested	За Вашим проханням
According to	Відповідно до
Please let me know	Будь ласка, повідомте мене
Thank you for responding to my offer	Спасибі, що відгукнулися на мою пропозицію
Thank you for responding to my	Спасибі, що відгукнулися на мою

Фраза/кліше англійською мовою	Переклад українською мовою
offer	пропозицію
We look forward to hearing from you soon	Сподіваємося отримати Вашу відповідь в найближчий час

Варто зазначити, що з метою збереження стислості повідомлення і заощадження часу в офіційно-ділових листах використовують відповідні скорочення [61; 64]. Унаочнемо найбільш поширені приклади в таблиці 3. Утім, варто такі такі скорочення застосовувати обережно, оскільки не всі комуніканти знайомі з ними, що може спричинити певні труднощі задля успішної бізнес-комунікації.

Таблиця 3

Скорочення в бізнес листуванні

аббревіатура	фраза повністю	Переклад українською мовою
AFAIK	as far as I know	наскільки мені відомо
BTW	by the way	до речі
COB	close of business	закінчення робочого дня
FYI	for your information	до Вашого відома
JIT	just in time	під час

IOW	in other words	іншими словами
LT	lead time	час виконання замовлення
NRN	no reply needed	відповідь не потрібна
OTOH	on the other hand	з іншого боку
WIP	work in process	проект в стадії розробки
OS	Operating system	операційна система

Варто додати, що користуючись зразками офіційно-ділових листів з перекладом, уможлиблюється легко скласти власний коректно оформлений лист зазначеної тематики англійською мовою. Унаочнемо приклад віртуального офіційно-ділового листа-прохання щодо надання інформації.

Шаблон листа англійською мовою

Переклад українською мовою

To: rwagner@gmail.com

Кому: rwagner@gmail.com

CC :

Копія:

BCC:

Прихована:

Date: 11/3 / 2020

Дата: 3.11. 2020

Subject: Receiving the price list

Тема: Отримати прайс-лист

Dear Mr. Rudi Wagner,

Шановний пане Руді Вагнер,

Your advertisement in the April issue of Aquarium Plants magazine is of great interest to us.

Ваша реклама у квітневому номері журналу Акваріумні рослини представляє великий інтерес для нас.

We would like to know more about your company's products offers and would appreciate receiving your wholesale price list.

Ми хотіли б знати більше про продукцію Вашої компанії і хотіли б отримати Ваш прайс-лист оптових цін.

It is our desire to offer our customers the widest selection of aquarium plants, and we are therefore interested in new plants.

Ми прагнемо до того, щоб запропонувати нашим клієнтам найширший вибір акваріумних рослин, і тому ми цікавимося новими рослинами.

We will look forward to your prompt response. Thank you.

Ми сподіваємося на швидку відповідь. Спасибі.

Alexander Pustovit,

Олександр Пустовіт,

Шаблон листа англійською мовою	Переклад українською мовою
<p>Director of the Aqua Ltd.,</p> <p>Kyiv, Ukraine</p> <p>aqva-eltd@ukr.net</p>	<p>Директор ТОВ Аква,</p> <p>Київ, Україна,</p> <p>aqva-eltd@ukr.net</p>

Розглянемо методичний алгоритм навчання письмового перекладу офіційно-ділового листування більш детально.

1. Етап передперекладацького аналізу.

1.1. Застосування стратегії смислової обробки тексту і інформаційного пошуку.

Реалізуються тактики: прочитання тексту, визначення його теми двома-трьома словами, виявлення в реченнях ключових одиниць мови і ключових термінів; встановлення значення незнайомих слів з урахуванням контексту; визначення присудка (групи присудка), потім підмету (групи підмета), далі виявлення другорядних членів речення (спочатку в групі присудку, а потім в групі підмета), розподіл складносурядного / складнопідрядного речення на самостійні за формальними властивостями, використання службових слів задля членування речення на смислові групи; застосування пошукових систем і різних електронних довідників та словників.

Зазначимо, що цей етап сфокусований на розвиток умінь смислової обробки тексту і інформаційного пошуку вагомої додаткової інформації за участі пошукових систем мережі Інтернет.

У процесі читання тексту оригіналу перекладач як цілісного мовленнєво-мисленнєвого конструкту повинен осмислити і зрозуміти про що йдеться у тексті, його ієрархічну структуру тематичного змісту, цілісність теми, що

розвивається у тексті оригіналу як мікротем, суб'єктів першого, другого і третього порядку, що виражаються у тексті ключовими словами і ключовими фраземами [5, с. 178].

Отже, у процесі навчання письмового офіційно-ділового перекладу, першочергово, варто включати вправи, що фокусуються на інформативному читанні вихідного тексту оригіналу, осмисленні, розумінні тематичного змісту і закріпленні-фіксації з урахуванням ланцюжків ключових лексем і словосполучень. Унаочнемо це таким прикладом однієї вправи, змістом якої є осмислення, розуміння і фіксація ланцюжків ключових лексем, словосполучень та термінів:

Завдання 1.

Прочитайте заголовок і скажіть, про що говориться в цьому тексті.

Завдання 2. Прочитайте фрагмент тексту, зверніть увагу виокремлені мовні одиниці, спробуйте зрозуміти їх значення за контекстом. Перевірте зрозуміле Вами за словниками та довідниками [57; 58; 59].

CONTRACT. CONSIGN AGREEMENT

1. Subject of the Contract

1.1. The Seller has sold and the Buyer has bought on **Franco-Storage** of Seller, USA, terms the goods in accordance with the Appendix No 1 attached hereto and being an integral part of the Contract.

2. Price of the Contract

2.1. Price is specified in Appendix No 2. The prices are fixed in US Dollars and understood to be Franco-storage of Seller in USA.

3. Delivery Dates and quality of the goods

3.1. The goods are to be delivered on time stipulated in Appendix No 3 against presentation by the Seller guarantee of the First-class Europe Bank or European financial Company.

3.2. The quality of the goods shall correspond to the terms stipulated by the Appendix No 1.

4. Agreed and Liquidated Damages

4.1. In the event of any delay in the delivery against the dates stipulated in the Contract, the Sellers shall pay the Buyers agreed and **liquidated damages** at the rate of 0.5 per cent of the value of **the goods overdue** for each day of delay, but not more than 5 per cent of the value of the goods overdue.

4.2. In the case of any miss by the Buyer of the period in the payment of the goods stipulate by the present Contract, the Buyer shall pay the Seller agreed and liquidated damages at the rate of 0.5 per cent of the value of the non-paid goods for each day of delay, but not more than 5 per cent of the value of the non-paid goods.

5. Force major

5.1. The parties are not liable for failure to perform their obligation under the present Contract, if such failure was caused by force-major circumstances viz., fire, flood, earthquake, war, prohibition of export or import provided these circumstances have directly affected the performance of the present Contract. In the case the time of performance of the Contract obligations is extended for the period equal to period of duration of such circumstances.

5.2. The Party which cannot perform its obligation under the Contract shall immediately notify the other Party. Failure to give due notice of force-major circumstances shall deprive the Party concerned of the right set them up as a defense.

5.3. Certificates issued by the respective **Chambers of Commerce** shall be sufficient proof of the occurrence and period of duration of such circumstances.

5.4. If these circumstances lasts longer than six month, either Party shall be entitled to rescind the entire Contract or any part of it and in this case neither Party shall be entitled to collect damages from the other Party. In this case the Seller agree to reimburse the Buyer immediately for all payments made by the latter under the present Contract plus 10 per cent interest **per annum** [62].

Завдання 3. Заповніть асоціограму з описом ключових одиниць мов з тексту. Перекажіть коротко текст за ключовими одиницями мови. Перекладіть українською мовою [50; 53; 55].

Варто додати, що на етапі навчання стратегіям смислової обробки тексту пропонуються також вправи корективно-підготовчого типу, що уможливають максимальне розуміння лінгвальних та дискурсивних проблем перекладу англomовного офіційно-ділового дискурсу, приміром: Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наведено різні переклади слова «Franco-Storage». Визначте значення, в якому це слово вживається в реченні (приміром, The Seller has sold and the Buyer has bought on Franco-Storage of Seller, USA, terms the goods in accordance with the Appendix No 1 attached hereto and being an integral part of the Contract) [64; 65]. Обведіть цифру, відповідну цього значення зі словникової статті.

До того ж, пропонуються такі вправи:

- у кожному реченні тексту підкресліть підмет і присудок;
- перекладіть разом з викладачем незнайомі слова. Вставте нові слова в речення;
- за формою слова визначте, до якої частини мови воно належить, і заповніть таблицю. Перекладіть слова (приміром: Franco-Storage, liquidated damages, per annum).

Noun	Adjective	Verb	Adverb
------	-----------	------	--------

Власні імена та реалії перевіряються за словниками та довідниками, а також із застосуванням пошукових систем і галузевих сайтів.

2. Етап прийняття перекладацького рішення.

Опертя на стратегію первинного (чорнового) перекладу і складання глосарію термінів.

Реалізуються тактики підбору максимально близьких лексичних відповідників та відтворення синтаксичних конструкцій, а також фіксація і раціональна організація незнайомої лексики, термінології. Цей етап фокусується на розвитку вмінь підбору адекватних еквівалентів, застосування лексико-граматичних та стилістичних засобів з метою формування осмисленого тексту перекладу, вмінь письмової комунікації.

На етапі навчання стратегіям первинного перекладу і формування глосарію термінів пропонується спеціально-підготовчий тип вправ, в яких кінцеве завдання письмового перекладу виконується на елементарному рівні.

Прикладами такого типу вправ можуть бути такі:

- підберіть до англійських слів / словосполучень українські еквіваленти;
- зіставте англійські речення з правої колонки з відповідними українськими реченнями з лівої колонки. Закрийте почергово колонки, перевірте один у одного переклад речень;
- перекладіть перекладіть речення з української на англійську мову з урахуванням тексту із завдання I;
- занотуйте у економічній глосарій переклад всіх незнайомих слів, словосполучень, термінів, що трапилися Вам цьому тексті;
- з опертям на словник економічних термінів, порівняйте термін і його потрактування.

До того ж, студентам пропонуються вправи на переклад скорочень, аббревіатур, приміром, Що означають ці аббревіатури? Підберіть пари за взірцем.

3. Етап редагування продукту перекладу.

Застосування стратегії узагальнення перекладацького досвіду. Тут здійснюється реалізація тактики оцінювання продукту перекладу:

- на предмет адекватного і точного вживання термінології у тексті перекладу, оцінювання граматично і орфографічно правильного оформлення перекладу відповідно норм української мови з опертям на галузеві сайти мережі Інтернет;
- зіставлення тексту оригіналу і тексту перекладу;

– здійснення рефлексії і самостійної оцінки створеного продукту перекладу.

Варто додати, що застосування стратегії узагальнення перекладацького досвіду здійснюється як взаєморедагування. Студентам пропонується обмінятися один з одним повністю готовими, з їхньої точки зору, текстами перекладу. Такий прийом дозволяє побачити синтаксичні та стилістичні огріхи, що перекладач не помітив. До того ж того, прикладом вправ, що сфокусовані спрямованих на забезпечення стратегії узагальнення перекладацького досвіду, можуть бути такі:

- виберіть кращий варіант перекладу із запропонованих;
- виберіть кращий переклад у своїй групі та обґрунтуйте свій вибір;
- порівняйте свій переклад з перекладом співстудента, виправте один у одного помилки, прокоментуйте свої корегування.

Також студентам пропонуються вправи із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій задля перевірки і редагування продукту перекладу, приміром:

- за використання будь-якого комп'ютерного перекладача, перекладіть слово / словосполучення / речення / текст із завдання І;
- окресліть помилки, яких припустився перекладач. Заповніть таблицю.

Слово / словосполучення/речення	
Назва комп'ютерного перекладача	
Варіант перекладу, запропонований комп'ютерним перекладачем	
Власний варіант перекладу	

Як засвідчує, аналіз навчальних посібників та підручників з англійської мови послідовність передбачуваних в них вправ є здебільшого примарною. Звідси, однією з найбільш увиразнених форм застосування корективно-підготовчого аспекту (термін П. Б. Гурвича) виступають додаткові вправи, що

сприяють переходу від однієї вправи до іншої. До того ж забезпечується підготовка до виконання поточних навчальних завдань, а у процесі реалізації такої підготовки – до «підсумкових» завдань, і здійснюється корекція умінь [27].

Зокрема, прикладом вправ такого типу може бути така як: Зіставте номери частин речень у колонках і запишіть речення, що сформувались як результат цієї вправи (у правій колонці наведено початок речення, в лівій – продовження).

Отже, ми схарактеризували навчально-методичні етапи роботи з вправами відповідно до стратегій і тактик, що фокусуються на подоланні труднощів письмового перекладу англомовного офіційно-ділового дискурсу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Специфіка англомовного офіційно-ділового дискурсу спричиняє відповідні труднощі письмового перекладу студентами-філологами, задля навчання яких варто застосовувати комплекс стратегій і тактик письмового перекладу. Для навчання стратегіям письмового перекладу пропонується комплекс вправ, що охоплюють:

- корективно-підготовчі вправи задля максимального подолання лінгвальних і дискурсивних труднощів,
- додаткові вправи задля переходу від одного типу вправи до іншого;
- спеціально-підготовчі вправи, де кінцеве комунікативне завдання виконується на елементарному рівні.

До того ж результатом виконання комплексу вправ повинно бути оволодіння вміннями та навичками письмового перекладу англомовного офіційно-ділового дискурсу. Розроблення комплексу вправ, що зорієнтовані на навчання стратегіям письмового перекладу англомовного офіційно-ділового дискурсу служать основні принципи корективно-підготовчого аспекту методики викладання іноземних мов. До того ж виконання вправ є поетапним алгоритмом реалізації стратегій і тактик письмового галузевого перекладу. У процесі виконання вправ повторюється покроково навчальна діяльність, що сприяє не лише розвитку вмінь та навичок перекладу англомовного офіційно-ділового дискурсу загалом, а також подоланню перекладацьких труднощів у процесі роботи над перекладом текстів зазначеного дискурсу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Сьогодні все частіше привертає увагу дослідників специфіка перекладу офіційно-ділових текстів. Англomовному писемному офіційно-діловому дискурсу, окрім культурно-специфічних характеристик, що зумовлюються чинним законодавством, багатовіковою історичною традицією, культурними нормами комунікації, висувається низка загальних характеристик завдяки превалюванню англосаксонської правової системи та уніфікації писемних текстів міжнародними інституціями. Такими характеристиками є: точність і чіткість, лаконізм і інформативність, логічність і структурованість, стандартизація і уніфікація.

Англomовний офіційно-діловий дискурс є складним багатовимірним конструктом, що висвітлюється у різних ракурсах. Тексти офіційно-ділового дискурсу є однією із найбільш актуальних форм писемної комунікації, оскільки функціонування сучасних фірм, підприємств, адміністративних структур тощо широко пов'язується із офіційно-діловою писемною комунікацією.

Спектр ділового листування в умовах ринку досить широкий. До того ж не існує малозначущих і другорядних листів, оскільки будь-який із них несе не лише функціональне, але і матеріальне навантаження з урахуванням динаміки відносин між суб'єктами ринку. Ділові листи можуть відрізнятися один від одного розмірами, змістом, метою, формою викладу, оскільки будь-який тип бізнес-комунікації має свою специфіку, характерні звороти, вирази, одиниці мови.

Систематизація термінів у бізнес-комунікаціях сприяє формуванню раціональності і логічності структури тексту, що, у свою чергу, прискорює, спрощує та сприяє ефективності співпраці у сфері комерційних відносин.

Проблема якості перекладу залишається актуальною до сьогодні, до того ж поняття еквівалентність витлумачується неоднозначно. Одні дослідники пов'язують еквівалентність з адекватністю, інші навпаки, вважають, що

еквівалентність незалежна від адекватності. Наявні різні теорії еквівалентності. В нашій магістерській роботі ми спираємося на теорію еквівалентності В.М. Комісарова, яку ми застосовуємо з метою виявлення рівнів досягнення еквівалентності у процесі перекладу текстів англomовного офіційно-ділового дискурсу з англійської мови на українську мову.

Як засвідчують результати нашого аналізу 77 537 друкованих знаків (113 ділових листів), під час перекладу текстів англomовного офіційно-ділового дискурсу можливо досягти як четвертого і п'ятого рівнів еквівалентності, тобто еквівалентності на рівні повідомлення і знаків мови, так і другого рівня еквівалентності, що зазвичай трапляється у процесі перекладу клішованих виразів та фразем.

Специфіка англomовного офіційно-ділового дискурсу спричиняє відповідні труднощі письмового перекладу студентами-філологами, задля навчання яких варто застосовувати комплекс стратегій і тактик письмового перекладу. Для навчання стратегіям письмового перекладу пропонується комплекс вправ, що охоплюють:

- корективно-підготовчі вправи задля максимального подолання лінгвальних і дискурсивних труднощів,
- додаткові вправи задля переходу від одного типу вправи до іншого;
- спеціально-підготовчі вправи, де кінцеве комунікативне завдання виконується на елементарному рівні.

До того ж результатом виконання комплексу вправ повинно бути оволодіння вміннями та навичками письмового перекладу англomовного офіційно-ділового дискурсу. Розроблення комплексу вправ, що зорієнтовані на навчання стратегіям письмового перекладу англomовного офіційно-ділового дискурсу служать основні принципи корективно-підготовчого аспекту методики викладання іноземних мов. До того ж виконання вправ є поетапним алгоритмом реалізації стратегій і тактик письмового галузевого перекладу. У процесі виконання вправ повторюється покроково навчальна діяльність, що сприяє не лише розвитку вмінь та навичок перекладу англomовного офіційно-

ділового дискурсу загалом, а також подоланню перекладацьких труднощів у процесі роботи над перекладом текстів зазначеного дискурсу.

Перспективи подальшого вивчення у сфері офіційно-ділового перекладу вбачаємо в з'ясуванні специфіки взаємодії мови офіційно-ділового дискурсу із лексикуою загального користування та мовою інших англомовних інституційних дискурсів, що сприятиме правильному визначенню перекладацьких стратегій.

Я, Шемет Тетяна Михайлівна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Специфіка перекладу текстів англомовного офіційно-ділового дискурсу» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувався(-лась) принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Підпис

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Алексеева Л.М.* Проблемы термина и терминообразования. Пермь: Пермский ун-т, 1998. 120 с.
2. *Алексеева И.С.* Введение в переводоведение. М.: Академия, 2012. 368 с. (Высшее профессиональное образование).
3. *Алефиренко Н. Ф.* Спорные проблемы семантики. М.: Гнозис, 2005. 326 с.
4. *Бабаян В.Н.* Различные подходы к определению понятия «дискурс» и его основные характеристики. Верхневолжский филологический вестник. 2017. № 1. С. 76–81.
5. *Базуева А. Н., Сергеева Н. Н.* Типология упражнений, направленных на обучение стратегиям перевода англоязычного юридического дискурса. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tipologiya-uprazhneniy-napravlennyh-na-obuchenie-strategiyam-perevoda-angloyazychnogo-yuridicheskogo-diskursa> (дата звернення: 12.12. 2020).
6. *Бархударов Л.С.* Язык и перевод М. : Ленанд, 2016. 240 с.
7. *Борботько В. Г.* Элементы теории дискурса. Грозный: Изд-во Чечено-Ингуш. гос. ун-та, 1981. 112 с.
8. *Беллерт И.* Об одном условии связности.Текста.Новое в зарубежной лингвистике, вып. VIII. Лингвистика текста. М., Прогресс, 1978. С. 172–207.
9. *Бенвенист Э.* Общая лингвистика. М. : Прогресс, 1974. 446 с.
10. *Бузаджи Д.М.* К вопросу об определении понятия «перевод». Мосты. 2011. № 2 (30). С. 44–55.
11. *Виноградов В.С.* Введение в переводоведение. URL : <http://refdb.ru/look/2895370-pall.html> (дата звернення: 10.04.2020).
12. *Гарбовский Н.К.* Теория перевода. М. : Юрайт, 2016. 414 с.
13. *Гальперин И.Р.* Текст как объект лингвистического исследования. М. : Ленанд, 2017. 144 с.

14. *Дейк Т. А. ван.* Язык. Познание. Коммуникация. М. : Прогресс, 1989. 310 с.
15. *Демьянков В. З.* Англо-русские термины по прикладной лингвистике и автоматической переработке текста. Методы анализа текста. Всесоюзн. центр переводов. Тетради новых терминов. 1982. № 39. 108 с.
16. *Дьяконова Н. А.* Функциональные доминанты текста как фактор выбора стратегии перевода : дис. ... канд. филол. наук. М., 2004. 185 с.
17. *Карасик В. И.* Языковой круг: личность, концепты, дискурс. М.: Гнозис, 2004. 390 с.
18. *Караулов Ю. Н., Петров В. В.* От грамматики текста к когнитивной теории дискурса / Т. А. ван Дейк. Язык. Познание. Коммуникация. Вступительная статья. М. : Прогресс, 1989. С. 5–11.
19. *Кобякова І. К., Т. Ю. Чайка* Проблема збереження глибинної структури тексту під час перекладу (на прикладі текстів економічної спрямованості). Південний архів (філологічні науки). 2020. Вип. 83. С. 84–93. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/49358> (дата звернення : 18.12. 2020).
20. *Комиссаров В.Н.* Современное переводоведение. М.: Р. Валент, 2014. 408 с.
21. *Красных В. В.* Основы психолингвистики и теории коммуникации: Курс лекций. М. : ИТДГК «Гнозис», 2001. 270 с.
22. *Латышев Л.К.* Технология перевода. М. : Юрайт, 2016. 263 с.
23. *Мазурина О.Б.* Переписка с деловым партнером на английском языке. М.: Проспект, 2017. 104 с.
24. *Малюга Е.Н.* Функциональная прагматика межкультурной деловой. М.: Либроком, 2008. 320 с.
25. *Некрасова Т.В.* Системность организации терминологических единиц в сфере профессиональной коммуникации. Вестник Башкирского университета. 2007. Т.12. № 4. С. 115–118.

26. *Половцев Д.О.* Перевод деловой документации и корреспонденции. Витебск : ВГУ имени П.М. Машерова, 2014. 56 с.
27. *Сергеева Н. Н., Суетина А. И.* Иноязычная коммуникативная компетенция в сфере профессиональной деятельности: модель и методика развития. URL: <https://pedobrazovanie.ru/archive/5654556/12> (дата звернения: 14.12.2020).
28. *Солганик Г.Я.* Стилистика текста. М. : Флинта; Наука, 2017. 256 с.
29. *Степанов В. Н.* Провоцирование в социальной и массовой коммуникации. СПб. : Роза мира, 2008. 309 с.
30. *Степанов Ю. С.* Альтернативный мир, дискурс, факт и принцип причинности. Язык и наука конца 20 века / Под ред. Ю. С. Степанова. М.: Ин-т языкознания РАН, 1995. С. 35–73.
31. *Ступникова Л. В.* Обучение профессионально-ориентированному дискурсу в правовой сфере в условиях межкультурного взаимодействия (английский язык, неязыковой вуз): дис. ... канд. пед. наук. М., 2010. 291 с.
32. *Тураева З.Я.* Лингвистика текста. Текст. Структура и семантика. М.: Либроком, 2015. 144 с.
33. *Федоров А.В.* Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). М.: Флинта: Наука, 2011. 416 с.
34. *Фуко М.* Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности: сост., пер. с фр., комментариев и послесловие С. Табачковой. общ. ред. А. Пузырева. М.: Касталь, 1996. 447 с.
35. *Циткина Ф.А.* Терминология и переводы. Львов: 1998. 211 с.
36. *Шарафутдинова Н. С.* Филологические науки. Вопросы теории и практики. Тамбов: Грамота, 2016. № 6(60). Ч. 3. С. 168–171.
37. *Шейгал Е. И.* Семиотика политического дискурса. М.: ИТДГ «Гнозис», 2004. 326 с.
38. *Швейцер А.Д.* Теория перевода : статус, проблемы, аспекты. М.: Либроком, 2012. 228 с.

39. Черноусова Ю.А., Ширяева Т.А. Контракты в англоязычном деловом дискурсе: сущность, основные характеристики, типология. Гуманитарные исследования. Журнал фундаментальных и прикладных исследований. 2011. №3 (39). С. 106.
40. Щигло Л. В. Основы теории та практики перекладу. Німецька мова. Суми : Сумський державний університет, 2015. 214 с.
41. Щигло Л. В., Белява К. Р. Труднощі перекладу англomовних науково-технічних термінів. Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць. Київ, 2020. С. 383–386.
42. Щигло Л. Лінгвосинергетика як постнекласичний методологічний фундамент філологічного пізнання. Матеріали восьмої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників «Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства» (Суми, 16–17 квітня 2020 р.). Суми : Сумський державний університет, 2020. С. 52–55.
43. Щигло Л. В., Шемет Т.М. Офіційно-діловий дискурс як особливий тип англomовної інституційної комунікації. Матеріали III Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми романо-германської філології у контексті антропоцентричної парадигми» (20 листопада, 2020 року). Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2020. С. 78–81.
44. Bargiela-Chiappini F. The handbook of business discourse. Edinburgh: University Press, 2009. 520 p.
45. Ferlicchia Heather. Commercial English. M., 2005. 313p.
46. Graham Bannok, Baxter R.E., Device Evan. The Penguin Dictionary of Economics. London: 1998. 234 p.
47. Kim D. Dynamic Equivalence: Nida's Perspective and Beyond. URL: www.skase.sk/Volumes/JTi09/pdf_doc/03.pdf (дата звернення: 23.03.2020).
48. Schiffrin D. Approaches to Discourse. Oxford : Blackwell, 1994. 470 p.

49. *Toury G. Descriptive Translation Studies – and beyond. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2012. 311 p.*

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

50. *Англо-український словник ділових термінів. / С. І. Юрій та ін. Тернопіль: Картбланш, 2003. 373 с.*

51. *Арутюнова Н. Д. Дискурс. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева, 2-е изд. М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. С. 136–137.*

52. *Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. М.: Сов. Энциклопедия, 1966. 607 с.*

53. *Краус Н. М. Українсько-російсько-англійський термінологічний словник з економічної теорії / Н. М. Краус. К.: Центр учбової літератури, 2015. 328 с.*

54. *Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь. М.: Наука : Флинта, 2016. 320 с.*

55. *Словарь МУЛЬТИТРАН. URL: <https://www.multitran.com> (дата звернення: 23.09.20).*

56. *Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Р. Яковенко. Кіровоград, 2015. 130 с.*

57. *Тлумачний українсько-англійський словник економічних термінів і термінологічних словосполучень : довід посіб. / О.В. Горпинич. Д. : НГУ, 2016. 74 с.*

58. *Універсальний англо-український бізнес-словник. URL: <https://bookland.com/download/8/82/82960/sample.pdf> (дата звернення: 23.09.20).*

59. *Фінансово-економічний словник : словник-довідник / кол. авт.: Юнін О. С., Круглова О. О., Савельєва М. О. та ін. Дніпро, 2018. 164 с.*

60. *Black J. A Dictionary of Economics (5 ed.) / By John Black.* URL: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198759430.001.0001/acref-9780198759430> (дата звернення: 23.09.20).

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

61. *Деловые письма на английском языке.* URL: www.delo-angl.ru/delovye-pisma/ (дата звернення: 2. 11. 2020).

62. *Договор-контракт-консигнации-пример.* URL: <https://english-grammar.biz/договор-контракт-консигнации-пример.html> (дата звернення: 3.11. 2020).

63. *Типовые фразы при написании деловых писем на английском языке.* URL: <http://www.learnenglishbest.com/typovye-frazy-pri-napisanii-delovykh-pisem-na-angliyskom.html> (дата звернення: 13.11. 2020 р.).

64. *Investopedia.* URL: <https://www.investopedia.com/terms/i/insidertradig.asp> (дата звернення: 13.11. 2020 р.).

65. *MIP. Land H. Business Dictionary English-Russian. Moscow International Publishers in Cooperations with L&H Publishing Co. Copenhagen, Denmark. 1994.* MIP. Land H. Business Dictionary English-Russian. Moscow International Publishers in Cooperations with L&H Publishing Co. Copenhagen, Denmark. 1994.

SUMMARY

Official business communication is based on a specialized lexicon that covers a wide range of formal business activities. In addition, it is necessary to take into account the existing differences in the normative standards of states, the peculiarities of the texts of English and Ukrainian official business discourse when translating official business documents. In the process of translating official and business papers from one language to another, the translator encounters the problem of adequate reproduction of the content of the original text, which determines the relevance of our study.

The object of research is the texts of modern English official business discourse.

The subject of study is the translation of texts of modern English official business discourse in accordance with their communicative and pragmatic intentions.

The purpose of our master's work is to highlight the specifics of translating texts of modern English official business discourse, as well as to develop a set of exercises to teach translation in the field of business correspondence.

In today's conditions, the texts of official business discourse is one of the most expansive forms of written communication, as the activities of modern organizations, firms, enterprises are associated with the design of business papers.

Analysis of the works of linguists, carried out in the plane of official business discourse, shows that the latter belongs to the institutional discourse (V.I Karasyk, T.O. Shyryaeva, Bargiela-Chiappini F. and others. In particular, some linguists (T.O. Shyryaeva) understand business discourse as speech and mental activity determined by the business community and actualized by a certain regulated type of text. In foreign linguistics, the analysis of official business discourse is based on the study of oral and written speech within commercial organizations.

In our understanding, formal business discourse is a special type of institutional communication that contains a continuum of formal business style written texts with

a specifically standardized structure and a specific set of language tools, taking into account non-lingual factors.

English written official business discourse, in addition to cultural and specific characteristics due to current legislation, centuries-old historical tradition, cultural norms of communication, has a number of general characteristics due to the prevalence of the Anglo-Saxon legal system and unification of written texts by international institutions. Such characteristics are: accuracy and clarity, conciseness and informativeness, logic and structure, standardization and unification.

Accuracy and clarity of written business communication are ensured by observance of communicative and subject accuracy. In the linguistic aspect, subject accuracy is closely related to the ability to select unambiguous units of language in order to build a correct text from them, ie without stylistic, grammatical and textual errors.

Official business papers also combine conciseness and informativeness, as a formal application must contain sufficient information to make an informed and appropriate decision.

The logic and structure of the document is another characteristic of written official business communication, as any type of business document has its own structure, which must be followed during its design.

Standardization and unification are also considered mandatory requirements for written English-language business discourse. The process of unification and standardization of business documents determines the specifics of the official business style, covering such levels of language as morphological, lexical and syntactic.

It should be added that the English-language official business correspondence is characterized by a formal-logical way of teaching. This means that the subject must be considered in the context of economic, legal and social relations, in addition, interpersonal relations are excluded.

English-language official business discourse is a complex multidimensional construct that is covered from different angles. The prospect of further explorations in

the field of institutional discourse, it seems to us, should be a more detailed study of the discursive characteristics of English-language formal business communication, taking into account sociolinguistic factors. In addition, to date, insufficient attention is paid to the translation aspects of written English official business discourse.

Today, the specifics of the translation of official business texts are increasingly attracting the attention of researchers. English written official business discourse, in addition to cultural and specific characteristics due to current legislation, centuries-old historical tradition, cultural norms of communication, puts forward a number of general characteristics due to the prevalence of the Anglo-Saxon legal system and unification of written texts by international institutions. Such characteristics are: accuracy and clarity, conciseness and informativeness, logic and structure, standardization and unification.

English-language official business discourse is a complex multidimensional construct that is covered from different angles. Texts of official business discourse are one of the most relevant forms of written communication, as the functioning of modern firms, enterprises, administrative structures, etc. is widely associated with official business written communication.

The range of business correspondence in the market is quite wide. In addition, there are no insignificant and secondary letters, as any of them carries not only functional but also material load, taking into account the dynamics of relations between market participants. Business letters may differ from each other in size, content, purpose, form of presentation, as any type of business communication has its own specifics, characteristic phrases, expressions, units of language.

Systematization of terms in business communications contributes to the formation of rationality and logic of the text structure, which, in turn, accelerates, simplifies and promotes the effectiveness of cooperation in the field of commercial relations. The problem of translation quality remains relevant to this day, in addition, the concept of equivalence is interpreted ambiguously. Some researchers associate equivalence with adequacy, others, on the contrary, believe that equivalence is independent of adequacy.

There are different theories of equivalence. In our master's thesis we rely on the theory of equivalence of V.M. Komissarov, which we use to identify levels of equivalence in the process of translating texts of English official business discourse from English into Ukrainian.

According to the results of our analysis of 77,537 printed characters (113 business letters), during the translation of texts of the English official business discourse it is possible to achieve both the fourth and fifth levels of equivalence, ie equivalence at the level of messages and language signs, and the second level of equivalence which usually happens in the process of translating clichéd expressions and phrases.

The specificity of the English official business discourse causes the corresponding difficulties of written translation by students of philology, for the study of which it is necessary to apply a set of strategies and tactics of written translation. A set of exercises is offered to teach translation strategies, covering:

- corrective and preparatory exercises to maximize overcoming linguistic and discursive difficulties,
- additional exercises to move from one type of exercise to another;
- special preparatory exercises, where the final communicative task is performed at the elementary level. In addition, the result of a set of exercises should be the mastery of skills and abilities of written translation of English official business discourse.

The development of a set of exercises focused on teaching the strategies of written translation of English official business discourse are the basic principles of the corrective and preparatory aspect of the methodology of teaching foreign languages. In addition, the implementation of exercises is a step-by-step algorithm for implementing strategies and tactics of written translation.

In the process of performing the exercises, step-by-step learning activities are repeated, which contributes not only to the development of skills and abilities of translation of English official business discourse in general, but also to overcoming translation difficulties in translating texts of this discourse.

Based on the basic laws of the translation process, developed by both domestic and foreign theorists and practitioners of translation, we offer a set of strategies and tactics of written industry translation. In addition, the strategy of written translation of the English official business discourse means a set of actions that allow to effectively overcome a specific translation problem and adequately reproduce in another language a product equivalent to the original text.

It should be added that the strategy is implemented through tactics, ie an action aimed at overcoming a specific translation problem within a single stage of translation. It is worth noting that in order to overcome the problems of translation of English official business discourse, the following strategies and tactics of translation are proposed, namely:

1. Translation strategies:

- semantic processing of information;
- information search;
- initial translation;
- compilation of a terminological glossary;
- generalization of translation activity.

2. Tactics of written translation:

- forecasting a key idea;
- clarification of logical-grammatical and lexical-thematic structure;
- selection of adequate translation lexical-grammatical and stylistic equivalents;
- entry in the glossary of the reference translation;
- editing grammatical and spelling with the use of computer systems.

Teaching written field translation involves the gradual formation of students of philology translation skills and is determined by the specifics of the translation process (its division into stages), learning conditions mostly limited number of hours, low subject knowledge, for example, knowledge of economics or law. As evidenced by the analysis of textbooks and textbooks in English, the sequence of exercises provided in them is not traceable.

Hence, one of the most pronounced forms of application of the corrective-preparatory aspect (P.B. Gurvych's term) are additional exercises that facilitate the transition from one exercise to another.

In addition, preparation for the current training tasks is provided, and in the process of implementing such training – for the «final» tasks, and the correction of skills. We have described the educational and methodological stages of working with exercises in accordance with strategies and tactics that focus on overcoming the difficulties of written translation of English official business discourse.

We see prospects for further study in the field of official business translation in clarifying the specifics of the interaction of official business discourse with common vocabulary and the language of other English-language institutional discourses, which will contribute to the correct definition of translation strategies.